БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 5 (13321) | 1971 оной январиин 7, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ХАНИ БАРИСААНАЙ УУЛЗАЛГА

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Польшын Хүдэлмэришэдэй Нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Э. Герегтэй, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевичтэй КПСС-эй ЦК-да 1971 оной январиин 5-да уулзажа хөөрэлдэбэ.

Советскэ Союзай, Польшын Арадай Республикынхан аха дүү партинуудай болон арадуудые нэгэдүүлжэ байгаа талын харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ ябаа хөөр тала хөөрэлдэхэ үедөө сэдьхэлээ сохор хараар тэмдэглэбэ. Хөөр ороной шүүхэ хоорондо, тэрэмдэг Варшавска договорто, Экономическа талаар Хамтын туһалалсалгын Советтэ хамаадагша олон ороные хоорондо политическэ, экономическа, научно-техническэ, оборонно харилсаа холбоо улам үргэдхэхэ, хөөр түрэлтэй хүсэжэ байһаниинь элирхэйлэн мэдэгдэбэ.

Арадай Польшын ажахын ба ниитын байгуулалтын шухала шэглэлнүүд тухай, ПОРП-гэй ЦК-гай VII хурлай һүүлээр хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалтай аша туһада, орон соогоо социализмые дам саа-лгынь хүгжөөхын тулада ПОРП-гэй ЦК-гай, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй абажа байгаа экономическа ба социальна хэмжээнүүд тухай Польшын нүхэ-рэй хоорэжэ үгэбэ. СССР-тохи коммунис байгуулалаа абаса тухай, арадай ажахын хүгжэлтэн арга зүйнүүд тухай, КПСС-эй XXIV съездэй бэлэдхэл ба совет хүтэлбэрилэгшэд айлшадтаа мүн ли хоорэ-лцэгэнэн байна.

Империализмда эсэргүү, бүхы дэлхэй дээрэхи эб-лонда бахижүүлхын түлөө социалис ороныгуудай тэмсэлэй тон шухала удха шанартайе улас-хоорондын асуудалнуудаар хөөрэлдэхэдөө хөөр тала тэмдэглэгдэ, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһо баримталан, дэлхэйн коммунис хүдэлмэрилгэ нэгэдэл бахижүүлгэдэ бүхы хэмжээгээр туһалха гэжэ КПСС-эй, ПОРП-гэй эрид шиидэнги байһые баталан мэдүүлбэ.

Европодохи түгшүүрилтэ байдал эвэлэрүүлгэдэ, мүнөөнэй хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй байдалые хангалгада, дэлхэйн хөөрдохи дайнай һүүлээр, тэрэ дайнһаа хойшо тогтоһон политическэ бодото байдалые мэдэрэлгэдэ социализмын оронуудай эбтэй эмхитэй ябуулганнуудынь тон ехэ эр туһалба гэжэ уулзалгада хабаадагшад гүнзэгы этигэлтэйгээр мэдүүлһэн байнад.

СССР-эй ба ФРГ-гэй, ПНР ба ФРГ-гэй хоорондо баталагдаһан договорнуудай айхабтар шухала удха шанартайень хөөр тала тэмдэглэбэ. Европодохи аюулгүй байдал бахижүүлхын түлөө тэмсэлдэ шухала үүргэ дүүргэдэг ехэ дүү Германиин Демократическа Республикатай СССР-эй болон ПНР-эй һаналаа нэгэдэнхэй байһые уулзалгада хабаадагшад дахинаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Зубшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар КПСС ба ПОРП-гэй, СССР ба ПНР-эй аб адли хараа бодолтой байһынь харуулһан совет ба Польшын хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгань үнэн зүрхэнэй хани барисаанай, аха дүү ёһоор бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ.

Тэрэ удэртөө нүхэд Э. Герек, П. Ярошевич Эхэ ороное бусахаар мордобо.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, К. Ф. Катушев болон бусад Польшын хүтэлбэрилэгшэдые Внуковска эрэдром дээрэ үдэшэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Польшын Хүдэлмэрилэгшэдэй Нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герегтэй, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевичтэй 1971 оной январиин 5-да КПСС-эй Центральна Комитедтэ уулзажа хөөрэлдэ бэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): Л. И. Брежнев, Э. Герек, А. Н. Косыгин, П. Ярошевич.

Фототелеграфаар абтаба. ТАСС-ай фото.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРһӨӨ—ЭРШЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР

ТҮГЭС БЭЛЭН

Аналагай совхозой Онинобор-скын отделениин Хүнды гэжэ газарта эхэ хоиндой отара оршодог. Удаан хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоһон хонишод Ойдон Танхаевич Тагаров, Сэмбу Найданович Сойжонов ба Нима Гомбоевич Дондоков гэгшэд энэ отарые харадаг юм. Тиихэ зуураа зуун эхэ хониноо 100—105 хурьга абадаг, гурбан килограммһаа дээшэ нооһо түс бүриһөөнь хэйшалдаг байна.

Тэдэнэр Коммунис партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ ажалай үндэр дүнгүүдые туйлаха хүсэлтэй.

Шэнэ жэлэй түл абалгые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхын тула хонишод хаба шадалаа гамнангүй хүдэлмэрилнэ. Хонидынь тэжээлээр дүүрэн хангагданхай, дэбһан, концентрат, минеральна эдэб зүйлнүүдшье элбэгэр асарагданхай. Хурьгадые хааха байра забагдаһан, хонидшье һайн тамиртай, тобир тарганууд. Тиимэһээ мүнөө жэлэй түл абалга энэ отарада хэзээ хэзээнэйхи-һээ һайн үнгэрхэ байна.

Отделениин хүтэлбэрилэгшэд малшадтаа анхарал хэдэ хандуулжа байдаг. Бүри эртэ байхада хонишодой байрын газаа дулаан болотор бардам хүрэхэ түлеэ залһан обоо буулгагдаһан юм. Мүн автолавка иншэ хэдэ ерэжэ, шухала хэрэгсэлнүүдээр малшадые хангана.

Үглөө мүнөөгүй хурьгад гаражаа эхилхэнь. Юумэн хуу бэлэн, айхаар бэшэ. Зуун эхэ хонин бүриһөө зуунһаа үсөөн бэшэ хурьга абаха. 3,5 килограмм нооһо хайшалха гэһэн зорилгобо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэр Хүндын хонишод зэһэнхэй байна.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хори.

Тарганаар тушаагдана

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозуудһаа үхэр, гахай тээһэн автомашинануд Улаан-Удын мяханай комбинадта ерэжэл, ерэжэл байна. Гарсахан январиин 5-най үдэр 580 үхэр, 400 гахай тушаагдаа.

Юнэдэхи табан жэлэй түсэбөөр орожо байһан мал тарган, ехэ шэгнүүртэй гэжэ тэмдэглэхээр. Хорнин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозһоо асарагдаһан 134 үхэр булта тамир байнтай, тус тустаа 300-гаад килограмм татаа. Хорнин совхозһоо ороһон 66 үхэрэй 35 процентнь 350 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй байжа, нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө. Улаан-Удын мал шахаха совхозһоо абтаһан 112 гахай бүхыдөө тарган, тус бүридөө 150—180 килограммтай байгаа. Мүн Сэлэнгын аймагай Химнын совхозһоо, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозһоо тарган мал тушаагдана.

Мал тушаалга бүри хурданаар ябуулагдаха аад лэ, П. М. Янкин начальниктай «ГАП-4» гэжэ авто-ажахын тусхай автомашинануд тон мууса ябана. Тэдэнэр хэлсээндэ хүрэнэгүй, үсөөн автомашина үгэнэ.

Ц. ГАРБАЕВ.

«Скотопром» трестын мал тушаагша.

ХҮНДЭТЭНЭЙ НЭГЭН

Манай «Электромашина» заводой главна конструкторай таһагта коммунистка, коммунис ажалай ударник Анна Максимовна Перякина стандартын талаар инженерээр хүдэлмэрилнэ.

Үнгэрһэн 1970 он Анна Максимовнагай ажал ябуулгаа ехэ удха шанартай, ажабайдалань баяр асарһан байна. Юуб гэхэдэ юрын жэлдэ башэ, харин В. И. Ленинэй ойн баярай жэлдэ манай заводто бүтээн гаргагдаагаа «АОЗ-315» түхэлэй электродвигательнүүд шанарай талаар түрэнэй эрхим тэмдэгтэ хүртаһэн байна.

Инженер Перякинагай хүтэлбэри дэро конструкторска документацийн нэгдхэмэл система заводто амжалтатай нэбтэрүүлэгдэжэ байна.

«Электромашина» заводой мэргэжэлтэ А. М. Перякинагай үйлэдбэридэ эдэбхитэй хабаадалсажа, тэрэнэй хүгжэлгээ горитой хубитаяа оруулалсажа байдаг. «Шэн габьяата ажалай түлөө», В. И. Ленинэй ойн баярай медальнуудтай. КПСС-эй Буряадай обкомой ба Министрнүүдэй Советэй Хүндэлэлэй грамотаар тэрэ шагнагдаһан, заводой Хүндэлэлэй самбарта һуулгагдаһан байха юм.

Нүхэр А. М. Перякина одоогийтын хүдэлмэридэ ходоодоо хабаададаг, пропагандист, коллектив соогоо ехэ хүндэтэй, һайн хүн.

В. РАДНАЕВ,

заводой хүдэлмэрилэгшэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

АССР-эй Верховно Советэй Президиумай шийдвэрээр Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум олон үхибүүдые түрэлтэй хүмүүжүүлэн 150 эхэнэрые орден ба медальнуудаар шагнаба.

«Эхын алдар» гэжэ нэгэдахи шатын орденоор шагнагдагшадай дунда Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой гэшүүн Эрдэмэй Николаевна **Цыремпилова**, Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Любовь Аюшеевна **Ракшаева**, Мухэмэ Жамсарановна **Цыдыпова**, Яруунай аймагай Мужыха тосхондохи төөгөй колхозой хүдэлмэрилэгшэ Димит Ширапова **Цыбанова**, Нарһата тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Надежда Сергеевна **Евдокимова**, «Юбилейный» совхозой хүдэлмэришэн Цыжит Чимитовна **Юндонова**, Түнхэнэй аймагай Галбай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Доржо Базыевна **Арлуева** болон бусад, нийттэдэ 9 хүн.

15 эхэнэр «Эхын алдар» гэжэ хоёрдохи шатын орденде хүртөө. Тэдэнэрэй дунда Дорнин аймагай Удын совхозой хүдэлмэришэн Анна Георгиевна **Борисова**, Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Анна Филипповна **Чубарова**, Роза Жамсарановна **Аюрова**, Хоринай аймагай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай хүдэлмэришэн Жалма Гатуповна **Дамбиева**, Шэрэнги тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Анна Андреевна **Будамапова**, Улаан-Удын аймагай Харгана тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Долгор Чимитцыреновна **Бэнзаранцзева**, Баунтын аймагай ДЭУ-гэй хүдэлмэришэн Долгорма Балсалановна **Будаева** болон бусад.

«Эхын алдар» гэжэ гурбадахи шатын орденоор 26, «Эхын медаль» гэһэн нэгэдэлэй шатын медальнаар 39, хоёрдохи шатын медальнаар 61 эхэ шагнагдаа.

КПСС-эй эзэлжээтэ XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулан социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхээр республика дотороо үүсхэл гаргаһан Улаан-Удын прибор бүтээлгын заводой, нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үрэгэ Сагаанай совхозой малшад, механизаторнуд нэгэн дүүгаар дэлэжэ, абаһан үлгэрэ шэнэлһэн бэлэй. Тиигэжэ түс ажахын хүдэлмэришэд табан жэлэйнээ түсэб болзорноонь үридшалан бэлүүлжэ, даабариһаа гадуур 9500 центнер орооно тарга, 3600 центнер маха, 100 центнер нооһо тушаахаар хараалһан юм. Тэрэшэлэн адууна малайнгаа тоо толгой олошоруулха даабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ, үйлэдбэрилһэн продукциингаа өөрынь үнэ сэнэгые горитойхоноор доошоолуулха, шанарыень һайжаруулха зорилго урдаа табиһан бэлэй. Тэрэ гэһээр нилээд сад үнгэрөө. Энэ хугасаа соо совхозой ажалшад абаһан үлгэрэ, хараалһан түсэбөө саг болзортонь дүүргэжэ, хэлэнэндээ хүрэжэ шадаа.

Нёдондоной сагай уларилой хэды тогтуургүй байбашье, ажахын луговодууд даажа абаһан нуга сабшалангаа үндэнөөрнь һайжаруулжа, һайса үтэгжүүлһэн, хаһа сагтань ашаһан юм. Энэнэйнээ ашаар ниитынгээ адууна малда бардам хүрэхөөр үбнэ тэжээл хуряажа абаһан байна. Түрүү луговод Д. Ш. Сотников дааһан 162 гектар сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 18 центнер үбнэ сабшажа нүрилһэн юм.

Мүн тиихэдэ совхозой кукурузашад баян үрэгэ хуряажа, бүхыдөө 170,7 мянган центнер ногоон эмэ кабшаһа дараба.

Таряландаа минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулжа, ороонооо үрэмалнуудайнгаа бултайжа эхилхэнээнь хойшо бог үбнынь усадхажа, һайнаар харуулһаһанайнгаа ашаар байгша ондо ороонооо тарянай баян үрэгэ үргуулаа. Намартаа тарга хуряалгаяа богони болзорто, гэхэдэ хорооолтогүйгөөр үнгэрүүжэ, Эхэ ороной-гоо амбаарта түсэбнөө гадуур 10 мянган центнер изэниисэ оруулжа ажаһан байна. Эндэ ВЛКСМ-эй XVI съездын делегат байһан, залуу коммунист Клим Сыреновэй хүтэлбэриилдэг эвено онсо шалгаржа, түсэбэй ёһоор гектар бүриһөө 13,5 центнер ороонооо хуряаха аад, 15,4 центнер шэнэнисэ хадаа.

Совхозой гол һалбаринуудай нэгэн—мал ажалда хүдэлмэрилдэг хонишод, малшад табан жэлэй түсэбэй дүүрэлтэдэ горитойхон хубитаяа оруулаа. Гүрэндөө тарган маха тушаахын түлөө дурсагдагша ажахын малшад үнгэрэгшэ жэлэй зун 3 мянган үхэр холын бэлиэрэдэ абаашажа һайса адуулһан, үсэ тамир абхуулһан байна. Зунай бэлиэрэнин зуун үдэртэ совхозой малшад малайнгаа түс бүрэнин шэгнүүрые 85 килограммаар нэмээжэ шадаа. Түрүү малшад Петр Жербаев, Сынды Сымбылова, Владимир Сыреков, Цыренжап Сотников, Шойсорон, Иосиф Тахановтан шахамалнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхын мянган граммаар дэгэлэлүүлһэн байна.

Тэрэнээлэн Д. Х. Дарановай хүтэлбэрилдэг гахайн фермын коллектив мүн лэ горитойхон амжалта туйлаа. Нёдондоной 10 нарын туршада эмэ гахай бүриһөө 11,7 поршоонхо түлжүүлэн абаа. Энэндэ Ханда Будаева, Дари Андреева, Мария Соловьева, Елена Федотова гэгшэдэй хубита ялала биш. Эдэ нүхэд түрэхэ гахайнуудаа зооветеринарна заабаришн ёһоор харуулжа, абтаһан поршоонхонуудаа үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлдэг юм. Гахайшадай ишгэжэ оролдосотойгоор ажаллаһанайнь ашаар ошоошо жэлэй 10 нарын туршада Сагаанай совхоз гүрэндөө 1669 центнер тарган маха тушаажа, түсэбөө 119 центнерээр үлүүлһэн байна.

Багша Ленинэй түрэһэн ойн баярта жэлдэ ажахын хонишод, һаалишад хараалһан түсэб үлгэрэ сад болзортонь дүүрэгэ. Түрүү хонишод Сырен Имескенова, Валентина Сыренова гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 100—102 хурьга түлжүүлһэн. Һаалишад Евдокия Сотникова, Раиса Пятницкая, Сырендулма Тонтоева, Нурья Асадулина жэлэй туршада үнэн бүриһөө 2 мянган килограмм һу һаажа, совхозойнгоо һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгаржа, түрүүшүүлэй эзэрэдэ тараһан байна.

Республикынгаа ажахынуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхээр үүсхэл гаргаһан Сагаанай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд абаһан түсэб, үлгэрэ хаһа сагтань бэлүүлхээр бүхы хүсэгэ элсүүлэн ажаллажа, гүрэндэ мяха тушааха даабаряа хөөр һураар үридшалан дүүргэһэн юм. Тиихэдэ нооһо оруулха түсэбынь мүн лэ бэлүүдэгдээ.

Мүнөө энэ ажахын малшад, хонишод, механизаторнуд түлаһан амжалтаараа наһаагаа амарангүй, түрэл партиингаа XXIV съездые ажалайнгаа эрхим илалтаар угтахын түлөө бүри эрэтэйгээр ажаллана.

Ю. МИХАЙЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: совхозой машинно-тракторна мастерскойн түмэриин дархан А. И. ГОРШКОВ (зүүн гарһаа), МТМ-эйн даагша С. З. ТАХАНОВ, токарь Б. О. ЗАЙГАНОВ ажал хүдэлмэри тухайгаа ярилдана; зоотехник В. Б. БУРБОЕВ Улаан-Горхоной гүүртын һаалишадта ошоно, зоотехническэ нуралсал үнгэрэнэ.

Л. МАШАНОВАЙ фото.

Үүсхэл гаргаһан ажахыда

БАЙХАН БАРААН—ГЭРЭЙ ШЭМЭГ

Репортаж

Улаан-Удэ хотодо Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрика бии. Эндэ жэл соо табан зуугаад мянган тухэригэй мебель үйлэдбэрилнэ арад зоной хэрэглэмжэ хангадаг байна. Эндэ бүтээгдэдэг мебель гэбэл: стол, стул, шкаф, шифоньер, сервант, жомой таг, зөөлэн паралон дэбдихэрэтэй модон оро, диван болон бусад үшөө олон түрэлэй бараанууд болоно. Нимэ мебель мүнөө сагай айл бүлэ бүхэнэй гэрэй шэмэг, аргагүй хэрэгтэй бараан болоно бишүү.

— Арад зоной ажаһуудалай нимэ үндэр эрилтэ хэрэглэмжые бүрнэ гүйцэдөөр хангаха зорилго мебель бүтээшэдэй урда табигдана,—гэжэ түс фабрикын директор Алексей Константинович Осетров хөөрэжэ ябаад, бидэнные цехүүд соогуур дахуулан, дархашуулай ажалтай танилцуулба.

Энэ фабрикын коллектив түсэбтэ табан жэлэйнээ даалгабарые болзорһоонь арбан хоногоор үридшалан, декабрийн 21-дэ дүүргээд, түсэбөө гадуур үшөө 11 мянган тухэригэй бараа үйлэдбэрилһэн байна. 420 мянган тухэригэй мебель худалдаха түсэбөө 480 мянган тухэригтэ хүргөө.

Табан жэлэй туршада фабрикадань хэдэн шэнэ цехүүд байгуулагдаһан, олон хүдэлмэри онһоорууулагдаһан, бүтээсэ ехэтэй шэнэ станок, түхэрэлгэнүүд табигдаһан байна. Тэрэнэй ашаар предприятиин дээрэ ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлээ, гаргадаг продукциинь шанар һайнараа, лиэ түхэлоороо эдэб олон түрэлэй мебель үйлэдбэриилдэг болоо. Жэ-шээлхэдэ, шэрдэлтын шэнэ арга хэрэглэхэ түхэрэлгэ табигдажа, эндэ ажалай бүтээсэ 30 процентээр дээшэлээ. Продукциинь шанар нилээд дээшэлэн байха юм. Шэл шэнги аягар аад, олон үнэтэй будаатай пластикаар үнэлһэн мебельнүүд ямар гоё гэшэб! Тиигэ стол, шэрээ, сервант, жомой шкаф, стул болон бусадые үзэхэдэ, ёһотойл шодолэй хүчэр, сэдьхэлэй баяр болоомоор байна.

Фабрика гансахан лэ түрэнэй наймааанда гараха продукци бүтээнэ бэшэ. Харин ажалшадай захилаар, тэдэнэй өөнэдынь зохёоһон зурагаар дурата мебелиинь хэжэ үгэдэг болоохой. Мүнөө хубини тиимэ захил тон олон. Гадна хуушан мебель заһуулха гэбэл, фабрикаһаа дарханние гэртээ асаруулжа болохо. Ажалшадай захилаар хэгдэһэн мебелие фабрика өөрынгөө машинаар эзэдтэнь буулгажа үгэдэг гуримтай.

Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрика республикынь ажалшадэй ажаһуудалай эрилтэ хангадаг министерствын түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Энэ фабрикын коллектив 1970 оной гурбадахи кварталай хүдэлмэрини дүнгөөр министерствынгээ болон профсоюзайнгаа обкомой хоёрдохи шан—1600 түхэриг абаһан байна.

Эндэхи бүхы хүдэлмэришэдэйнь 60 процент шахуунь коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ эзэрэдэ хүртэдхой. Г. М. Овчинниковай бригада халаанаһаяа даалгабарие хэдодоо 130 процент хүрэгэр дүүргэнэ. Уран дархан А. Я. Михайлов, коммунис ажалай ударник, мулигшэ В. И. Рыкова, хэгдэһэн эүйлнүүдые лаг будагаар үнгэлхэ мэргэжэлтэ Н. Л. Филатова гэгшэд ходоодоо эрхим шанартай продукци бүтээдэг байна.

Тус фабрикын бүтээһэн продукци республикынь бүхы аймагуудта ябуулагдадаг юм. Гадна энэ жэл Монголой Арадай Республикада 8 мянган тухэригэй мебель ябуулһан байна.

— Фабрикымнай хүдэлмэришэд партиин XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө улам хүсэтэйгөөр эмхидхэн, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана, Шэнэ жэлэй түрүүшын кварталай даалгабарие болзорһоонь табан хоногоор урид—мартын 25-да дүүргэжэ, түрэл партиингаа съездые угтаха гэһэн социалис уллга абаһан байнабди. Хэлэһэндэ хүрэхэл байхабди,—гэжэ фабрикын директор Бухэр Осетров хөөрэбэ.

Д. ЦЫБЕНОВ.

АНДЖЕЛА ДЭВИСЫЕ АБАРХЫН ТҮЛӨӨ

Америкын коммунистка Анджела Дэвисэй ами наһанда аюул тохёолдобо: тэрэнние хайра гамгүйгөөр хэһэхэзэ Калифорниин сүүд түхеэржэ байна. Демократи ба эрхэ сүлөө ходоодоо баримталан хамгаалдаг совет хүнүүд тэрэ дүлэтэ патриоткые үмөөрэн хамгаалһан һанамжана бүрил шангаар мэдүүлнэ. Американ арадай алдарта басагые арестовалһыень, сүүдлэжэ байһыень буруушаһан митингнүүд бүхы орон соо болобо. Хүдэлмэришэд ба колхознигууд, эрдэмтэд ба соёлой ажал ябуулагшад, студентнүүд ба һурагшад өөнэдынгөө буруушаалгые хатуу шангаар, эрид сэхээр мэдүүлһэн байна. Анджела Дэвисые дары сүлөөлхэ эрилтэ тэдэнэр бултадаа табина.

«Хархисуудые гутамшагай тамгаар тамгалаха!», «Анджела Дэвисые сүлөөлхэ!» гэһэн лозунгнуудые баринхай Москвагай ситицэй нэгэдэхи фабрикын залуу хүдэлмэришэд митингдэ ерэбэ.

Индеецүүдые тусхай резервацида байлгаха, негрнүүдые аминдань геттодэ таһалха, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэдые түрмэ хинданда хааха, коммунистнуудые хашаха хабшаха, Вьетнамда бузар муухай дайн сэрэг үйлдэхэ—эдэнь бүхыдөө США-гай засаг баригшадай хорото үйлэ хэрэгүүдэй эдэб талань болоно гэжэ тус предприятиин комсомолой комитедэй секретарь Н. Мильгунова үгэ хэлэхэдэ тэмдэглэһэн байна.

Патрис Лумумбын нэрэмжэтэ, арадуудай ханиа барисаанай университедэй бэлэдхэлэй курсада һурагшадай, дэлхэйн 85 ороной залуушуулай түлөөлэгшэд митинг хэжэ, А. Дэвисые зобоожо байһыень эрид шангаар буруушаба.

Совет эхэнэрнүүд, соёлой, эрдэм-техникын түлөөлэгшэд американ арадай шэн зоригто басаганай хубиэ заган тушаа һаналгаа ехээр зобоһондоо нэмэл бэшэг бэшэжэ, тэрэн соогоо А. Дэвисые мурдахэ зобоохобо дары болихо эрилтэ американ засагаархидай урда табиһан байна. Тэрэ бэшэгтэ гар табигшадай дунда: Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй летчик-космонавт В. В. Николаева-Терешкова, СССР-эй арадай артистка Г. С. Уланова, поэтесса Б. А. Ахмадулина ба бусад бии.

А. Дэвисэй ами наһа абарха, эрдэмтэ ажалаа үргэлжэлүүлхэ арга боломжо тэрээндэ олгохо гуйлгатай бэшэг США-гай президент Р. Никсондэ совет мэдэжэ хэдэн эрдэмтод абуулба.

Совет эхэнэрнүүдэй комитет, СССР-эй залуушуулай эмхинүүдэй комитет, СССР-эй студентнүүдэй совет, Эб найрамдал хамгаалгын совет комитет, СССР-эй Журналистнуудай союз болон ниитын бусад эмхинүүд А. Дэвисые хамгаалһан мэдүүлгэнүүдые хэһэн байна.

ЭМХИДХЭХЫ, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭЕЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Партийн райкомой тоосоото элидхэл, делегадуудай хэлэhэн үгэнүүдые шагнаад байхадаа, мүнөө үедэ худөөгэй коммунистнуудай ямар орёо бөрхэ зорилгонуудые шидхэнэб гэжэ ойлгохоор. Эндэ гансахан түсэб даабари дүүргэhэн тухайгаа бэшэ, мүн үйлдбэрийн ашаг үрэ ямар бэ, ажалай бүтээсэ хэр зэргэ дэшэлээб, продукцийн өөрынь үнэ сэн ямар бэ, эрдэмэй туйлалтануудаа ба түрүү дүй дүршэл хэр ороддосотойгоор хэрэглэгдэнэб, арад зоной дунда эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын худалмэри хэр шадабаритайгаар абуулагданаб, ажалшадай мэргэжэл дэшэлүүлгээр юун хэгдэнэб гэжэ тодорхойгоор хөөрэлдэhэн байна.

Һүүлэй жилнүүдтэ партийн райкомой, партийна эхин организацинуудай эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы хүгэ шадабаринь хараа байса дэшэлжэ. Аймагэй ажахынуудай урда табигдаhан зорилгонууд урдынхиhаа нилээд урагшатайгаар шидхэгдэhэн байха юм.

Улаан-Удын аймаг город шадарэй, хаяаень хадхажа byyhан хадаа, хотын хүн зоние byөөр, үндэгөөр, овощ болон хартаабхаар хангаха гол зорилготой. Энэ талаар зарим тэды амжалта туйлагдаа. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха табан жилэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ, урдынхида орходоо жал бүри абтаhан hүнэй хэмжээн 21 процент, миханай—12 процент дэшэлээ. Һүүлэй табан жилдэ үнээн бүриhөө 250 килограмм hүн exэар haагдадаг боложо, мүнөө 2200 килограммда хүргэгдөө. Аймагай 40 haалишад үнээн бүриhөө 2500 килограммhаа дэшэ, 185 haалишад—2 мянга гаран килограмм hү haahан байна. «Байкал» племхоз табан жилдэ үнээн бүриhөө 1300 килограммаар exэ hү haадаг болоо. Хонин бүриhөө 3,6 килограмм ноohон, тахиа бүриhөө 115 үндэгэн абтана.

Адууhа малай тоо толгой олошоруулхын, ашаг шамынь ехэдхэхын тула аймагай партийна организаци тажээл бэлэдхэхэ, худөө ажахын ургамалнуудай, үбhэ ногооной ургаса дэшэлүүлхэ талаар exэ худалмэри хэhэн байна. Эдэ жилнүүдтэ 3500 гектар шинэ газар ашаглагдаа. Тоосоото үедэ үбhэ ногооной ургаса гектар бүридэ 4 центнерээр нэмэжэ, мүнөө гектарай 16,6 центнертэ хүрөө. Һүүлэй жилнүүдтэ тажээлэй үнэтэ ургамал—куузику exэар таригдадаг боложо, гектар бүриhөө дунда зэргээр 300 центнер эшэ набшаhан хурягдана. hайн шанартай силос дараха зорилгоор кукурузэ горох хоёрые, обёос горох хоёрые холижо таридаг болohхой.

Аймагай ажахынуд гүрэндэ ороohо тарыа, овощ худалдаха табан жилэй түсэб үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Зүгөөр хартаабха ургуулха, гүрэндэ тушааха даабари дүүргэгдээгүй үлөө.

Тоосоото үедэ аймагай колхоз, совхозуудта үйлэдбэрийн болон соёл гэгээрэлэй барилгануud олоор бүтээгдээ. Малшадай ажал exэтэй худалмэри оньhожоруулха талаар зарим тэды худалмэри хэгдээ. Тэрэнэй ашаар эдэ жилнүүдтэ ажалай бүтээсэ 9 процентээр дэшэлhэн байха юм.

Аймагай промышленна предприятинуud табан жилэйнгээ түсэб болзорhоо урид дүүргээ. Предприятинуудай түхеэрэлгэнүүд hайжарhан байна.

Эдэ амжалтануud нэн түрүүн партийн райкомой, партийна эхин организацинуудай эмхидхэлэй болон политическэ худалмэрээ нилээд hайжаруулhанай аша үрэ мүн. Ажахы бүхэндэ томо партийна организаци бии болohхой. Коммунистнуудай 60 гаран процентынь үйлэдбэри дээрэ ажаллажа, ажалай үльгэр жишээ харуулна. 140 пропагандист, 400 лектор, 200 политинформатор, 300 агитатор арад зоной дунда ойлгууламжын худалмэри ябуулжа, социалис мүрысөө үүсхэнэ. Мүн соёлой олон байшан, клуб, библиотекэнүүд арад зоние хүмүүжүүлхэ, ажалшадай эдэбхи үүсхэл дэшэлэлүүлхэ талаар ехэ худалмэри хэhэн байна юм.

Тиигэбшье тоосоото элидхэл хэhэн КПСС-эй райкомой нэгэдхи секретарь Н. Б. Иринчеев, үгэ хэлэhэн делегадуud хэрэглэгдээгүй арга боломожонуудта, ажал худалмэридэнь бии байгаа дутагдалнуудта гол анхаралаа хандуулhан байна. Илангаяа малай тоо толгойн үсөөрhөнинь гэмшэлтэй. Эхэ малай олоороо hубайрhанhаа, малай үхэл гараада ороohонhоо 8 мянган центнер мяхан алдагдаhан жишээтэй. Мүн гүрэндэ туранхай мал худалдажа, ажахынуud 102 мянган тухэриг оллөө гэhэн байна бишүү.

Эдэ бүгэдэ партийн райкомой, зарим партийна эхин организацийн эмхидхэлэй, политическэ худалмэри дутагдалтайгаар ябуулhанhаа болоо гээшэ. Нэн түрүүн «Дружба», «Восход» колхозуудай, «Пригородный» совхозой партийна организацинуud хангалтагүйгөөр худалhан байна.

Гүрэндэ худөө ажахын продуктнуудые худалдаха табан жилэй түсэбые бүхы талаарынь үлүүлэн дүүргэhэн тухайгаа «Малк» колхозой парткомой секретарь М. Е. Гребенщинов хэлэхэ зуураа, олон дутагдал тушаа тогтоо. Түбхын түрүүндэ эхэ малай тоо биратай олошорногүй, адууhа малай үүлтэр hайжаруулха талаар ороldолго багаар гаргагдана. Хартаабхын ургаса өөдэгүйхэн байhаар. Продукцийн өөрынь үнэ сэн ехэ зандаа. Шэнэ табан жилэй түсэб дүүргэхын тула эдэ дутагдалнуудаа усадхажа, бии байгаа арга боломожонуудаа гүйсэд хэрэглээгүйдэ аргагүй.

Һүүлэй табан жилдэ Ивалгын ОПХ ороohо тарыанай, овощ болон хартаабхын, үбhэ ногооной ургаса эрыд дэшэлүүлжэ, урдынхида орходоо үнээн бүриhөө 550 килограммаар exэ hү haahан, хонин бүриhөө 1,9 килограмм ноohо exэар хайшалжа абаа. Тиигэбшье ажахымнай үнэхөөрөө жишээтэ боложо үшөө шадлагүй гээд ОПХ-гай директор А. И. Плотников мэдүүлэ. Мал ажалнай промышленна hүүри дээрэ табигдажа шадагдаагүй. Тэндэ ажалай эмхидхэл хуушаараа тооной байhаар. hайжаруулагдамал бэлшээри бага хэрэглэгдэнэ. Ойрын жилнүүдтэ ороohо тарианай ургасые гектарай 16—17 центнертэ хүргэхэ, тажээл бэлэдхэлгые 1,5 дахин дэшэлүүлхэ арга боломожотой байhан тухайгаа үгэ хэлэгшэ элирхэйлбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гахайн фермые даагша К. П. Гусляковой хэлэhэн үгэ бултанда hайшаагдаа. Тэрэ газар тарыалангай, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар колхозойнгоо табан жилэй түсэб болзорhоо урид дүүргэhэн тухай хэлээд, гахай үсхэбэрилхэдэ ямар exэ аша үрэтэй байhыень дурдаа. 1970 ондо зунай байра барижа, 80 эхэ гахай үлүү гуялүүлжэ, 818 поршоонхо худалдаhанай ашаар 21800 тухэриг олзо колхоздоо оруулhан байна. Гүрэндэ гахайн мяха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн, тушаагдаhан гахай бүхэниинь 105 килограмм болоо. Гахай шахан таргалуулха hайн байра хэрэгтэй. Тэндэ бүхы худалмэриинь оньhожоруулжа шадаа hаа, мяханай өөрынь үнэ сэн эрид хямдарха hэн гэбэ. Теэд мүнөө дээрэ тиимэ байрын зохид проект үгы хадань барилга гэдэргэ татагдана.

Бүхы юмэндээ гамтайгаар хандажа, үйлэдбэрийн хубинуудта ажахын тоосооной гурим хэрэглэhэнэй ашаар ажахымнай жил бүри оллотожо гарана гээд «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ П. Н. Лубсанов мэдүүлэ. Тиигэбшье мал олоороо hубайржа, үхэжэ, колхозой экономикодо exөхэн хохидол ушаруулна. Энэ нэн түрүүн аймгуйсэдкомой хүдөө ажахын управленийн главна мэргэжэлтэдэй hулаар ажаллажа, колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэдэй үүргэ, харюусалгые дэшэлүүлжэ шадаагүйhөө болоо гээд тэрэ шүүмжлээ.

Партийн райком, олохон партийна эхин организацинуud ажахынхидалнуудта hамаардад лэ, арадында политическэ, хүмүүжүүлхэ худалмэри саг үргэлжэ яваалгаа мартана гэжэ «Прогресс» совхозой директор М. Ажевников ажаглаа.

Худөө ажахые ашаг үрэ болгохо хэрэгтэ түрүүшүүлэй дүршэл, эрдэмэй туйлалтануудаа гэнөөр хэрэглэхэ тухай түрүш станцийн директорэй орлогшо Емельянов, худөө ажахын управленийн начальник П. А. Горбунов шэд хэлээ.

Кадринуудые шалгэн олохо, ороldсотойгоор hургаха, залуушуулаг-наар ажаллаха, hураха, сэнгэрлэга олгохо тухайда делегадуud Нимаев, С. Г. Лумбунов ан... байна.

Аймагай партийна конференцийн КПСС-эй обкомой секретарь Медведев хабаадажа, делегадууд-ыг хэлээ.

* * *

Конференцийн hүүлээр бүхы эмхидхэлэй пленум дээрэ КПСС-ийн райкомой нэгэдхи секретарьяар ... Шомоев, секретарьнуудаар ... Бутковский, И. Я. Сыщук ... hунгадаа.

Б. ГЫЛЫКОВ.

МҮРЫСӨӨГӨӨР МҮНДЭЛЬЭН ИЛАЛТА

Управленийн главна зоотехник К. А. Торгэшин столдээрэ байhан мүрысөөнэй бюллетеньнүүдые ирэжа хараад:—«Гүрэндэ hү худалдаха жилэйнгээ түсэб Зандинай фермынхид бүри сентябрь hарада дүүргэhэн байна. 1120 центнер худалдаха даабаряа арба hара соо 1210 центнертэ хүргөө»—гэбэ. Тиигээд лэ Зандин ошохоёо Мухар-Шэбэрhээ гарабабди.

...Фермые даагша М. Д. Дашабалбаровые ажал дээрэнь олобобди. Тэрэ өөрынгөө хүтэлбэрилдэг ажахытай бидэнние танилсуулёа. Тус фермэ аймагай бусад ажахынуудай hаалинь фермэнүүдhээ юугээрэшье ондоо бэшэ. Малай байра, нухин, худаг, тугалай дуулаан дал гэхэ мэтэ барилганууд шинэ бэшэшье hаа, түгэс балдэhэн, hая асарагдаhан сагаан, ногоон hолоомон, үбhэн хорёо соо обоолоотой. Дал соонь сэбэр, шэбхэ шабаhаниинь гарагеданхай, жэжэ зahабарилгашье балай харагданагүй.

Ажал худалмэри тухайнь hонирхобобди.

— «hайрхажархнхаар тиимэ шэнэ юумэн бидэндэ үгыл даа. Агууехэ багша Ильичэйнгээ түрэhөөр 100 жилэйнь алдарта ойе ажалай амжалтаар угтаха, табан жилэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн үүсхэл совхознай бүри 1967 ондо республика дотоо гаргаа бэлэй. Иимэ exэ харюусалгатай үилга бэе дээрээ даажа абахадаа, тэрэнээ дүүргэхэ гэhэн нэгэл зорилготойгоор ажаллажа байналди даа»,—гээд аймаг соотоо сууда гараhан үнинэй hаалишан Цыденова Гыпылма харюусаба.

Энээнhээ урда жилнүүдтэ эндэхи hаалишад аймагай 28 фермэнүүдhээ гадна, совхоз соогоо гээдэнги фермэнүүдэй тоодо ороо ябадаг аад, гэнтэ нэгэ жилэй туршада лагаад түрүүшүүлэй ээрэгдэ гарабаб гэhэн асуудал табигдана.

Суулгын совхозой Зандинай фермэдэ 126 үнэд тоологдодог. Мүнөө эндэ 94 үнэдhээ үдэр бүри 340—350 килограмм hүн haагдана. Жилэй эхинhээ хойшо exэ hүнэй түлөө тэмсэл фермын 6 hаалишадай дунда үдэр бүри улам эршэдэнэ. Түсэбтэ табан жилэй hүүлшын—В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жилэй ойн баярай жилдэ фермээрээ үнээн бүриhөө 1500 килограмм hү haаха гэhэн уялгаа сентябриин нэгэндэ дүүргэдэ, ноябриин нэгэнэй байдалаар 1601 килограмм hү haагаад байна. Тиихэдэ түрүү hаалишад Гыпылма Цыденова, Мыдыкцу Доржиева, Дулма Дашинимаева гэгшэд тус бүридөө үнээн бүриhөө 1900—1600 килограмм hү haаха гэhэн ойн баярай жилэй уялгые болзорhоонь холо урид дүүргэнхэй.

Сагаан эдээ салгидуулха эгээл hайн саг—зунай hарануудые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, hаалгаяа улам дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго урдаа табихадаа, hаалишад нэн түрүүн үнэдээ үдэр hүнигүй адуулжа, сүүдхын гурба дахын haаха гэжэ шидээ hэн. Тиигээд лэ июниин эхинhээ сентябриин 10 хүрэтэр үдэртөө гурба удаа haагдахадаа, үнээн бухэнhөө 10—13 килограмм hүн абтаа. Малайнь бэлшээри тиимэшье exэ, hайн гажэ хэлэхын аргагүй. Хайшаашье гара—тойроод тарыанай газар. Ехэнхи бэлшээринь тосхоной араар нэмжыhэн ой соо. Тиибэшье үхэршэд Ринчин Гомбожапов, Дамба Санжиев, Лыгден Дамбадоржиев гэгшэд зунай дүрбэ hара соо үнэдээ үглөөнэй 6-haа hүнинь 3 час хүрэтэр хорёодонь оруулаагүй. Үдэрэй haалга 12 часта бэлшээри дээрэнь үнэргэгдэдэг байhан.

Республикын түрүү haалишадай жишээгээр зунай дүрбэ hара соо үнээн бүриhөө 1000 килограмм hүнэй түлөө тэмсэлдэ haалишад, үхэр адуулагшадайнгаа ороходонь совхозой дирекци, партком ба худалмэришэдэй комитет материальна болон сэдьхэл бодолой талаар урмашуулгын, социалис мүрысөөнэй гуримуудые шэнээр зохёожо, малшадтай танилсуулhан, энээндэ үндэhэлэн, нинта-ойлгуламжын, эмхидхэлэй худалмэри эрид hайжаруулагдаhан байна. Фермэнүүдэй, haалишадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөн «Табан жилэй түсэбые—болзорhоо урид бэлүүлэе!» гэhэн уряа доро үнгэргэгдэнэ. Дүнгынь hара, квартал бүхэндэ согсологдожо, haалишад, үхэршэдэй дунда зүбшэн хэлсэгдэдэг, тиихэдээ хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд элирүүлэгдэжэ, дутуу дундануудаа усадхаха талаар бодото хэмжээнүүд абтадаг hэн. hарынгаа уялга дүүргэhэн haалинь фермэдэ совхозой дирекциин, парткомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг. Зандинай фермынхид дамжуулгын Улаан тугые мартhаа сентябрь hара хүрэтэр алдангүй байгаа. Гадна мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараhан haалишад мүнгэн шанда хүртэдэг. Жишээнь, haалишад Г. Цыденова, Д. Санжиева, Д. Дашанимаева болон бусад hү haаха hара, квартал бүхэнэйнгөө даабари үлүүлэн дүүргэhэнэйнгээ түлөө жилэй эхинhээ хойшо хэдэн удаа урмашуулагдаа. Эрхим ажалайнгаа түлөө Г. Цыденова haяхан Москва хото ВДНХ-да ошохо түлөөhэгүи путёвкоор шагнагдаба. hү haалга дээшэлүүлгэдэ үхэр адуулагшадай хубита илангала exэ бшүү. Тиимэhээ тэдэнэр haагдаhан hүнэй эзргээр салин абадаг, урмашуулагдадаг. Гурбадахи квартал дүнгөөр үхэршэн Р. Гомбожапов 20 тухэригөөр урмашуулагдаа.

Зандинай фермэдэ ажалай эмхидхэл яhала hайн. Коллективынь эбтэй эетэй. Хүн бүхэн өөрынгөө ажалда харюусалга exэтэйгээр хандадаг. Тэндэ саг үргэлжын партийна бүлэг байгуулагдаhай. Тэрэниие 1938 ониоо хойшо партийн гэшүүн, тугалшан Бальжима Жигмитовна Жигмитова хэдэн жилэй туршада хүтэлбэрилhэ. Бүлэгэй гэшүүд малшадай ажалые ооhэдынгөө хиналта доро абаhай. Бүлэгтэнь гурбан коммунистнуud: фермые даагша М. Д. Дашабалбаров, haалишан Г. Цыденова, тугалшан Б. Ж. Жигмитова. Партийна бүлэгэй абаhан шидхэбэри фермэдэнь заатагүй, ойрын сагта бэелүүлэгдэхэ уялга гэжэ тоологдодог. Ямар нэгэн шухала асуудалай гарабал, коллективэй суглаан тэрэ дары зарлагдажа зүбшэн хэлсэгдэдэг. Бүлэгэй гэшүүд фермэдээ ойлгууламжын худалмэри ябуулдаг, мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргажа, haалишадта дуулгадаг. Хэн нэгэнэй журам эбдэж haань гү, али ажалдаа хайша хэрэгээр хандаа haань, малшадай суглаан дээрэ энэ асуудал тэрэ үдэртөө табигдадаг.

hү haали дэшэлүүлгэ үнэздэй тугаллалгаhаа сэхэ дулдыдаха бшүү. Тиимэhээ энэ асуудалые партийна бүлэг наринаар шалгажа байдаг. Үрэжүүлгын тоо бүридхэлые фермые даагша өөрөө бэелүүлдэг. Түсэбэй ёhоор гурбан квартал соо 94 тугал абтаха аад, 100 толгой абтаа.

Haалишадай ажалые мүнгэн дээрэ гаргаад үзэбэл, абтаhан центнер hүнэй үнэ сэн 15 тухэригта хүрэнэ. (Жилэйнь түсэб совхоздо 19 тухэриг). Фермынхид үнгэрhэн гурбан квартал соо ганса hүриhөө 22 мянга 287 тухэригэй сэбэр олзо оруулаа.

КПСС-эй XXIV съездын хундэлэлдэ дэлгэрhэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсон, Зандинай фермынхид даабариhаа гадуур 300 центнер hү гүрэндөө худалдаха гэhэн дэшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, эдэ үдэрнүүдтэ урма зорилгойгоор ажаллажа байнад. Халэhэн үгэдөө хүрэхэ арга боломожо тэдэндэ бии. Отделенидэнь бии байгаа 584 толгой үхэрнүүдтэ, 10 отарануудта хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэгдэнхэй. Бүхыдөө 5768 центнер үбhэн шарга дээрэ сомогдонхой. 14798 центнер кукурузын силос фермын газаа дарагданхай, 1840 центнер ногоон hолоомон суг луулагданхай. Эдэ үдэрнүүдтэ haамхай үнээн бүхэндэ сүүдхын 800 грамм талха тарыанай зуйл, 15 килограмм кукурузын силос, дабhатайгаар эhээгдэhэн, хэршэгдэhэн hолоомон дуран соонь үгтэнэ. Фермэдэнь дулаасуулагдаhан уhан саг үргэлжэ байдаг.

Б. ЖАМБАЛОВ.

Совет орон доторна

Үбэл—hуралсалай хаha

Алтайда үбэлэй бүгэдэ ниитын экономическа hуралсал эхилээ. 35 мянган тарыашад, свёклошод, мал ажалай фермэнүүдэй худалмэрилэгшэд hуража захалба. Хизаарай бүхы районуудаар худөө ажахын эрдэмэй университедүүд, харин колхоз, совхозуудта экономико шудалха hургуулинууд эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ hурагшад ажалые эрдэм ухаанай заабаринь ёhоор эмхидхэхэ, ороohо тарыанай, hүнэй, мяханай өөрынь үные хямдаруулха аргануудые шэнжэлнэ, ажахын тоосооной гол гуримтай танилсана.

(ТАСС-ай корр).

Барнаул.

Рудатай эшелонууд

БЕЛГОРОД. «Центроруда» трестын предприятинууд сүүдхэ соо 50 мянган тонно түмэрэй руда гаргажа абана. Энэнь табан жилэй түсэбэй эхинэйхинь нэгэ хахад дахин exэ бүрина. Exэ ашаатай эшелонууд эндэhээ Липецк, Тула, Макеевкэ, Череповец, Новотройцк, Магнитогорск тээшэ час бүри гарадаг.

Бассейнэй предприятинууд 70 миллион шахуу тонно руда металлургинуудта үгэжэ, табан жилэйнь даабари дүүргэбэ.

Тайгын басаган

КЫЗЫЛ. (ТАСС). Сергей Бараанинг Тувада барадаа магтадаг. Ангууша орошон угтай, хүбшэ тайгын тосхондо өөдөө болоhон энэ басаган ангай мүр хадаг бэрхэшүүлэй нэгэн боложо, республика дотор суурханхай. Серен 20 жилтэй туршада мянган булга, ба мянган хэрмэ баряа. Тувын ангууша басаган ажалайнь амжалта Ленинэй орденоор тэмдэглэгдэ.

«Хойто зүгэй» автобус

ОРЕЛ. (ТАСС). Автотранспортын научно-шэнжэлэлгын институтай Орловско туршалгын заводой инженернүүд «ЛИАЗ-158» гэжэ автобусые дулаалhэльбээд, олоор бүтээн гаргадаг болонхой. Иимэ автобус ямаршье хүйтэнhаатахагүй, пассажирнуушье даарадаггүй юм.

«Хойто зүгэй» автобусые заводто хэгдэhэн туршалhайнаар үнгэрөө. Түрүшын иимэ машина Эрхүгэй область эльгээгдэбэ.

Воронеж городой «Электросигнал» заводой коллективынь гэрhэн жилдэ «Рекорд-В301» түхэлэй шэнэ телевизорнуудые бүтээн гаргажа эхилhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус заводой худалмэрилэгшэ А. Гончаров «Рекорд-В301» түхэлэй телевизор шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохроникаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сельхозтехникийн» Оренгын отделениин эрхим худалмэришэдэй нэгэн Василий Николаевич Попов. Энэ нухэр тус отделенидэ слесарэр худалмэрилхэ зуураа, мэргэжэлээ hайнаар шудалжа, ажал худалмэридее hайн амжалта туйлана. Мүнөө колхоз болон совхозуудай машинэ, бусад техникэ зahабарилхадаа, халаан бүрингее даабариие 120—125 процент дүүргэнэ. Тэрэнэй хэhэн ажал хоёдоо hайн шэнартай байдаг юм.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

АМЖАЛТА АСАРhАН ТАБАН ЖЭЛ

Үнгэрhэн жилнай совет арад зоной ажабайдалда тон exэ удха шанартай байгаа. Нэгэдхеэр, тэрэ В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жил гүйсэhэниие тэмдэглэжэ байhан үе, хоёрдохёор, наймадахи табан жилэй түсэбэй hүүлшын жил болоно. Тэрэнhээ гадна, манай гүрэнэй ажалшан арад Коммунис партиингаа түүхэтэ XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула социалис шэнэ уялгануудые абаhан байна.

Тэдэнэй хундаhаа Буряадай территориальна геологическа управленийн коллектив үнгэрhэн жилдэ баhал exэ амжалта туйлажа, шэнэ 1971 ониие ажалай амжалтаар угтаhан байна.

Манай геологическа парти, экспедици, отрядуud республикынгаа бүхы аймагуудта exэ худалмэри ябуулдаг юм. Сагаан уулаар, Баунт, Яруунын тайга, намагуудаар, урда зүгэйнь уужам талануудаар, холо, ойрыншье газарнуудаар хазаар морёор, вертолёдоор, ябагаарнье ябажа, геологууд байгаалийн баялигуудые бэдэрдэг, шэнжэлдэг шуу.

Тиихэ зуураа ашагта малтамалнуудай бага, exэшье хэбтэшэнүүдые олеhон лэ байдаг. Республикынгаа ерээдүйн хүгжэлтэдэ шухала хэрэгтэй түүхэй эдэй баян база бии болтохын, ашаглагдажа байгаа предприятинуудые хангахын, мүн сэбэр уhанай нөөсэ арьбадхаха, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэдэ хэрэгтэй минерал олохо талаар үнгэрhэн табан жилэй хугасаа соо exэ ажал хэгдэhэн байна.

Түрэл партиингаа XXIV съездын хундэлэлдэ абаhан социалис үлганууда манай управленийн коллектив ноябриин 7-дэ дүүргэhэн юм. Тиихэ зуураа алдаб янзынг ашагта малтамалнуудые элирхэйлхэ хараа түсэбөө үлүүлэн дүүргэзбди. Жишээлхэдэ, табан жил соо алтанай хэбтэшэ тодорхойлхо түсэбөө 100 процент, апатидаар—174,8 процент, хриотил-асбестаар—371,5 процент. Эдэ тоо, баримтануud айхабтар exэ худалмэриин үрэ дүн харуулна.

Республика доторнай ашагта малтамалнуудаар баян шэнэ газар табан жилэй турша соо олдожо, нөөсэлгын гүрэнэй комиссиар баталагдаhан байна. Тэдэнэй дэргэдэ hаяын сагта exэ exэ предприяти, тосхон түхеэрэгдэжэ эхилхэ юм. Зарим газарнуудтаньзарим министерствэнүүдэй хүсөөр шэнжалгэ-бадэрэлгын худалмэри хэгдэжэ захалаа.

1966—1970 онуудай туршада ашагта малтамалнуудаар ялбаг хэдэн уурхай промышленна ашаглалгада үгтөө. Тиихэдэ ганса 1970 ондо барилгын материал абадаг дурбэн уурхай ашаглалгада тушаагдаа. Баунтын аймагай Ципиканай приискдэ алтанай хэдэн уурхай шэнээр нээгдэнхэй.

Эдэ бүхы амжалтануud манда өөрөө ерээ бэшэ. Тэдэ баялигуудые олохо, тодорхойлхын тула манай геологууд hайн мэдэнэ. Ахамад геологууд М. П. Гриневич, Б. П. Кудреватых, А. И. Сиротин, Н. С. Урманов, Г. К. Пономарев, В. Г. Елгин, М. А. Доронина болон бусадай хүтэлбэри доро эрхим hайн амжалтануудые манай коллектив үнгэрhэн табан жил соо туйлаба.

П. ШОБОГОРОВ,
Буряадай геологическа управленийн главна геолог.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ЭРХИМҮҮДТЭ—ШАГНАЛ

ВЛКСМ-эй обкомой Хүндэлэлэй локомотив-ваген зahабарилгын заводой комсомолшуud, залуушуud ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, арадай зөөри алмалта арьбалалтада эдэбхитэйгээр хабаадана. Ойн баярай жилдэ социалис мүрысөөндэ эдэбхи үүсхэлээ гаргаhан түрүүшүүл hаяхан шагналда хүртэбэ.

ВЛКСМ-эй обкомой Хундэлэлэй грамотаар ОГТ-гэй инженер-технолог Н. Кравцов, локомотив-хабсаралгын цехэй комсорг В. Иванов гэгшэд шагнагдаа. Үйлдбэридэ түрүү ябаhан вагоннокрасено цехэй слесарь А. Лубсанов, якорьна цехэй слесарь Ю. Дорошных, локомотив-хабсаралгын цехэй комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Г. Усольцев, заводой түсэблэлгын-экономическа таhагай ахалагша статистик Т. Чертенко гэгшэд ВЛКСМ-эй ЦК-гай значогуудые абаба.

КОММУНИСТНУУДАЙ ҮҮРГЭ

ХЯАГТА. «Родина» колхозой гэшүүдэй табан жилэйнгээ түсэбые ямараар дүүргэжэ, партийн XXIV съездые ямар амжалтаар угтажа байhанда зөрюулагдаhан тусгаар номер «Ленинэй туг» газетэ балдэн гаргаба.

Энээндэ нютагай коммунистнуудай exэ үүргэ дүүргэhэн тухай дэлгэрэнгүйгээр хэлэгдэнэ. Парткомой секретарь нухэр И. Ключеревэй статья соо партийна эхин организацинуудай социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ ямар худалмэри ябуулжа байhаниинь тэмдэглэгдэнэ. Партийн гэшүүнэй нэрэ хүндые арюун нарингаар сахижа, ажалдаа эрхим жишээ харуулжа ябадаг хүнүүд эндэ олон. Ойн баярай жилдэ кукурузашан Г. Н. Дампилов даадаг участогуудhаан гектар бүриин 320 центнер ургаса хурягаа. Үбэр-Хэрэгтын тракторна бригадын бригадир, коммунист И. И. Яковлев ажалаа hайнаар эмхидхэжэ, ороohо тарыанай баян ургаса хурягаа.

Тус колхозой ажахын хүгжэлтэ тухай правлениин түрүүлэгшэ нухэр Агафонов, главна агроном нухэр Ворона гэгшэд хөөрэнэ. Нютагай эдэбхитэй тухай Тамирай сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нухэр И. Бурлаков hонирхолтойгоор бэшэ.

Манай корр.

АМЖАЛТА ТАБАН ЖЭЛ

Үнгэрhэн жилнай совет арад зоной ажабайдалда тон exэ удха шанартай байгаа. Нэгэдхеэр, тэрэ В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жил гүйсэhэниие тэмдэглэжэ байhан үе, хоёрдохёор, наймадахи табан жилэй түсэбэй hүүлшын жил болоно. Тэрэнhээ гадна, манай гүрэнэй ажалшан арад Коммунис партиингаа түүхэтэ XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула социалис шэнэ уялгануудые абаhан байна.

Тэдэнэй хундаhаа Буряадай территориальна геологическа управленийн коллектив үнгэрhэн жилдэ баhал exэ амжалта туйлажа, шэнэ 1971 ониие ажалай амжалтаар угтаhан байна.

Манай геологическа парти, экспедици, отрядуud республикынгаа бүхы аймагуудта exэ худалмэри ябуулдаг юм. Сагаан уулаар, Баунт, Яруунын тайга, намагуудаар, урда зүгэйнь уужам талануудаар, холо, ойрыншье газарнуудаар хазаар морёор, вертолёдоор, ябагаарнье ябажа, геологууд байгаалийн баялигуудые бэдэрдэг, шэнжэлдэг шуу.

Тиихэ зуураа ашагта малтамалнуудай бага, exэшье хэбтэшэнүүдые олеhон лэ байдаг. Республикынгаа ерээдүйн хүгжэлтэдэ шухала хэрэгтэй түүхэй эдэй баян база бии болтохын, ашаглагдажа байгаа предприятинуудые хангахын, мүн сэбэр уhанай нөөсэ арьбадхаха, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэдэ хэрэгтэй минерал олохо талаар үнгэрhэн табан жилэй хугасаа соо exэ ажал хэгдэhэн байна.

Түрэл партиингаа XXIV съездын хундэлэлдэ абаhан социалис үлганууда манай управленийн коллектив ноябриин 7-дэ дүүргэhэн юм. Тиихэ зуураа алдаб янзынг ашагта малтамалнуудые элирхэйлхэ хараа түсэбөө үлүүлэн дүүргэзбди. Жишээлхэдэ, табан жил соо алтанай хэбтэшэ тодорхойлхо түсэбөө 100 процент, апатидаар—174,8 процент, хриотил-асбестаар—371,5 процент. Эдэ тоо, баримтануud айхабтар exэ худалмэриин үрэ дүн харуулна.

Республика доторнай ашагта малтамалнуудаар баян шэнэ газар табан жилэй турша соо олдожо, нөөсэлгын гүрэнэй комиссиар баталагдаhан байна. Тэдэнэй дэргэдэ hаяын сагта exэ exэ предприяти, тосхон түхеэрэгдэжэ эхилхэ юм. Зарим газарнуудтаньзарим министерствэнүүдэй хүсөөр шэнжалгэ-бадэрэлгын худалмэри хэгдэжэ захалаа.

1966—1970 онуудай туршада ашагта малтамалнуудаар ялбаг хэдэн уурхай промышленна ашаглалгада үгтөө. Тиихэдэ ганса 1970 ондо барилгын материал абадаг дурбэн уурхай ашаглалгада тушаагдаа. Баунтын аймагай Ципиканай приискдэ алтанай хэдэн уурхай шэнээр нээгдэнхэй.

Эдэ бүхы амжалтануud манда өөрөө ерээ бэшэ. Тэдэ баялигуудые олохо, тодорхойлхын тула манай геологууд hайн мэдэнэ. Ахамад геологууд М. П. Гриневич, Б. П. Кудреватых, А. И. Сиротин, Н. С. Урманов, Г. К. Пономарев, В. Г. Елгин, М. А. Доронина болон бусадай хүтэлбэри доро эрхим hайн амжалтануудые манай коллектив үнгэрhэн табан жил соо туйлаба.

П. ШОБОГОРОВ,
Буряадай геологическа управленийн главна геолог.

Энэ хуудаһандамнай Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын дунда һургуулиин дэргэдэ хүдэлдэг „Залуу зохёолшо“ гэжэ кружогой гэшүүдэй түрүүшын туршалганууд тай танилсахат.

№ 20

ТУРШАЛГАНУУДЫҺААНЬ ТОҺОН ДУҮАЛАГ!

Үхибүүн наһан... Үнгэрэн ошоо, хэзээдашье һөөргөө бусадаг бэ. Тэд арбаад гаратай ябахадаа, наһан гэжэ һаа, түргөөр ургажа, нэй зэргэ хүн болохомни ааб гэжэ ябажэ ябахадаа, хүнэй дуулаагүй-бамбашалан, хоолойгоо хашан ажа, эрэ хүн шэнги бүдүүнээр ургажа үзэдэг ябахадаа, балшар ай сэнгые тоохошьегүйш даа... Эгэл энэхэн наһадаа үхибүүд, зохёол бэшэд туршадаг. наһандаа бүхы хүн поэт ябаа ям гэжэ хэлсэдэгынь зүбтэйшье ха болоо хаш.

Ба һанхан Хэжэнгээр ябаад ерээ м. Хэжэнгын дунда һургуулида та табан зуугаад эдиршүүл эрдэм ой эхин шатые шудална. Наадаг ан багшанар тэрэ олон үхибүүн һургана, хүмүүжүүлнэ.

Хэжэнгын дунда һургуулида уран ой кружок эмхидхэгдэнхэр нэй юм гэжэ дууладаг һэм. Тэрэ ужогто эхин түрүүшын «хатуу» гараһан, мүнөө мэдээжэ зо-шод болоһон нүхэдһөөшье тэ-н тухай дулаахан үгэнүүдые дуу-лаг байгааб.

Дүгөөр Хэжэнгэдэ хоёрхон удэрэй ушада байха зуураа, кружогсёй ааатой тудалдажа шадаагүймни лтосотой ааб даа. Тиигэбэшье бу-д хэлэнэй кабинедтэ ороходоо, ружогой худалмэри унтаршоогуй, ам худалдэг юм байна гэжэ ту-йна һэм. Тэрэмни юунһээ үндэ-ёйб гэхэдэ, «Зүрхэнэй дуунууд» гэжэ ханын һонин һаяхан гаргагда-н байгаа. Мүн баһа эдир зураашадай зурагуудай эллжээтэ выставкэ ада горитойхон һуури эзэлэнги. Олонхи зурагуудынь хүүгэдэй уншаа зохёолнуудай удхаар зурагдаһан.

Буряад хэлэнэй багшанар **Н. Н. Намсараев, Р. Б. Шойнжурова** гэгээд үхибүүдые түрэл буряад хэлэнэй хуралуулха, һонирхол түрүүлхэ гэжэ яһала оролдодог байна. Түрэлхи хэлэнэйшье, кружогойшье хэшэлгүдэ ороо танилсаха тухын бо-гоогүйшье һаа, үхибүүдай түрүүшын туршалганууд тай ушараб. «Зүрхэнэй дуунда» толилогдоһон зүйлнүүдые һонирхон уншааб.

«Зүрхэнэй дуунда» шүлэгүүдэ нөөө толилуулжа байһан эдиршүүл хожомоо булта поэдүүд, уран зохёолшод болохо гү, али үгы гү, гэжэ мүнөө баталан хэлэхэ аргагүй байгдана. Тэрэниие имагтал саг элирүүлхэ.

Эдиршүүлэй зохёолнууд соо адарадтайхануд мүрнүүд, гуурһа бараад заһажархиоор, һуури байраяа олоогүй гү, али буруу хэрэглэгдэһэн үгэнүүд бии даа. Тэд ондоо байха аргань үгы бшуу даа. Эхилэн бэшэдэг үедөө булта шахуу тиимэрхүүнүүд байхаяа һанадаг бэшэ аалди?

Муу юумэнь юуб гэхэдэ, зарим шүлэгүүд, найруулгануд соо үзэгдэй, сэглэлтын тэмдэгэй алдуунууд дайралдана! Энэмнай хүлисэшэгүй юумэн гээшэ гэжэ һанагдана. Түрэл буряад хэлэн дээрэ юу-хээ зохёожо туршадаг хүн грамматикые заатагүй һайн мэдэхэ уялгатай. Юрэдөө, буряад хэлэндээ үнэн зүрхэнһөө дурлаһан хүнүүд грамматика халирхайгаршье мэдээ һаа, үзэгэй, сэглэлтын тэмдэгэй алдуунуудые гаргадагүйл байгша. Юундэб гэхэдэ, тэдэш буряад хэлэн дээрэ гараһан бүхы зохёолтой танилсадаг, буряад газетэ удэр бүри уншадаг байна ха юм.

Ямар үгэдэ хэн алдуу гарганаб гэжэ би эндэ нэрлэхэгүйб. Шүлэгүүдээ дахин уншажа үзэхэдөө, алдуугаа өөһэдөө обёорхо бээ гэжэ найдагдана. Үгышье һаа, багшанарынь олгуулна ааб даа.

Олон шабинарайнгаа бэшэһэн юумэнүүдые суглуулжа, багшанарынь манда эльгээбэ. Тэдэнэй заримыень эдир уншагшадай анхаралда дурадхаха гэлсэбди.

Олонхи эдиршүүл хараһан үзэһэнөө, оршон тойрон байһан байдалаа, байгаалиие зураглана. Энэнь нэгэ талаһаа һайн гэжэ һанагдана. Хүн гээшэ анха түрүүн зохёол бэшэжэ туршахам гээ һаа, тон лэ-йн мэдэхэ юумэнһээ эхилхэ ёһотой гэжэ ахамад поэдүүд һургадаг. Үнэхөөрөөшье, һайса мэдэхэ темээ абаад бэшэхэдэш, хэрэгтэй үгэнүүдшье бэлээр олдодог шэнги юм.

Нүгөө талаһаа тэрэ зураглалнуудынь юрэнхы үгэнүүдээр хэлэһэн юрэ хөөрөөн болошоно. Заримандаа толгой холбултошьегүй, зүгөөр бадагланхайнууд. Жэшээ болгон, 5-дахи «А» классай һурагшын «Үбэл ерэбэ» гэжэ шүлэгһөө нэгэ бадаг харуулая:

Хуйтэн үбэл ерэбэ,
Хүүгэд санаар наадана,
Хүнүүд хамараа баринхай,
Хайшаашьеб тишэ ошоно.

Эдэ мүрнүүд соо буруугаар хэлэгдэһэн нэгэшье бодол үгы. Зүгөөр иимэ зүб бодолнуудые бүри гоёор, нэгэл уншалгаар хүнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хадуугдашахаар хэлэхэ гэжэ автор оролдохо байгаал даа.

Бидэ энэ һурагшын шүлэг дээрэ тогтоходоо, онсо муу байһандань тиигэбэ бэшэбди. Шанараараа бүхы үхибүүдэй шүлэгүүд адлирхуу, нюдөөрөө хараһан юумэеэ зураглаһан түхэлтэй. Тэд тэдээн соонь поэзиин амисхал үгы байна бшуу. Жэшээнь, поэт Б. Абидуев «Үбалэй һүнинь утахаанда харажал сонхоороо хэбтэхэдээ» бэшэһэн шүлэг соогоо арбан табанай һара тухай нэгэшье үгэ хэлээгүй. Тэд бидэ шүлэгыень уншахадаа, нюдэндөө арбан табанай һарын дүрсые харадагбди. Юундэ? Юундэб гэхэдэ, поэт һарые элирхэйлэн зураглаһан тон хэрэгтэй эпитет оложо шадаа. «Тарган шалхагар һара» гэжэ поэт бэшээ бшуу. Энэмнай ёһотой поэзиин амисхал мүн...

Арадай аман зохёолой зүйлнүүдые суглуулха гээшэ эхилэн бэшэжэ байгшадта хэлэшэгүй ехэ туһатай даа. Хэжэнгын дунда һургуулида тиимэшүүл яһала олон юм хаш. Тэрэ ехэл һайн даа.

Гэхэ зуура урда тээнь толилогдоогүй дуунуудые, онцһон үгэнүүдые, таабаринуудые олохо гэжэ оролдоһон хүн магтаалтай. Олон хүбүүд, басагадай манда эльгээһэн юумэнүүд урда тээнь хэблэлээр гараһан, олоной анхаралда хүртэһэн байхаяа һанадаг.

Тэрэ сааная поэдүүдэй зохёолнууд, шүлэгүүд арадай дунда дуун боложо дэлгэрхэдээ, аман зохёолой зүйл гэжэ харагдаха ёһогүй бшуу даа. Дондок Улзытуевай гү, али Даша Дамбаевай зохёоһон дуунуудые бэшэжэ абаад, редакцида эльгээхэ болоо һаа, тон эшхэбтэр байха. Тиимэ дуунуудые эльгээһэн хүнэй нэрые би дурдахагүйб, өөрөө ойлгожо, болохотой тобшолол хүүжэн даа.

Ябашье гуша гаран жэлэй түүхэтэй буряад литературна кружогой хүдэлмэридэ эдэбхитайгээр хабаадалсажа байһан хүбүүд, басагадта һуралсалдань ехэ амжалта хүсеед, туршалганууд һаатнай тоһон адхараг лэ гэжэ юрөөе!

Ц. ДОНДОГОЙ.

Бишыхан найруулганууд

КОЛЯ ХҮБҮҮН

Колиин эжы колхоздоо түрүү һаалишан юм. Олон жэл үнэ һаажа, гүрэндөө ехэ һу тушаажа байдаг.

Мартын 8-да Коля эжыдэз бишыхан бэлэг үгөө. Коля хамэг үнеэдэз таниха. Тиимэһэз эжыдэз ехэ туһатай болоо.

— Хубүүмни ехэ болоожо байна,—гэжэ Колиин эжы баярлан һуудаг. Энэ удэшэ Коля үнеэндэз гаралсаба. Үнеэдэз фермэ уруугаа туужа оруулаад, һаажа эхилбэ. Үнеэдэз һаажа дууһаад, Коля эжытэез гэртээ ошобо.

Гэртэнь, баруун ханадань, Колиин үбгэн абын портрет үлгөөтэй байдаг. Үбгэн абань Эсэгэ ороноо хамгаалжа ябахадаа, Курск шадар болоһон тулалдаанда баатарай үхэлөөр алдалһан юм. Үбсүүень орденууд ба медальнууд шэмэглэнхэй, сэрэгшэ залуу хүн һуудаг. Иимэ залуу сэрэгшые үбгэн аба гэжэ юундэ нэрлэдэг юм гэжэ Коля гайхадаг...

Намар болобо. Коля нэгэдэхи классто оробо.

Нэгэтэ эжыдэнь бэшэг ерэбэ. Удангүй эжынь Колиёо нагасындань абаашаад, Москва ошобо. Москвада болоһон колхознигуудай гурбадохи съездэ Колиин эжы хабаадаа. Колиин эжы үнеэн бүриһөө 5000 үлүүтэй литр һу һаажа, һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө гарай алтан час бэлэг абажа, Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Съездһэз ерэхэдэнь, Коля эжыгээ һанашоод:

— Эжы, эжы!— гэжэ хашхараад, урдаһаань гүйжэ ошоо һэн. Тэд Коля эжыдэз туһалһэнайнгаа түлөө баһа бэлэгтэ хүртөө: эжынь Москваһаа бусаха болоходоо магазинда ороо, Колидоо нэгэдэхи классай номуудые абаһан байгаа. Коля ехэл баярлаа даа.

Намсарай ЛЫГДЕНОВ, 7-дохи «А» классай һурагша.

«Залуу зохёолшо» гэдэг кружогой гэшүүд ходо сугларжа, бэшэһэн юумэнүүдээ зүбшэн хэлсэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша Н. Н. Намсараев кружогто ябадаг шабинарайнгаа дунда.

Д. САМБУЕВАЙ фото.

САҺАН ҺАМГАН

Һүниндөө саһан ехээр оробо. Үглөөдэрынь үхибүүд хорёогой газаа гарабад. Газар дээрэ саһан хубхыжэ хэбтэнэ. Ехэ хуйтэн байна гэжэ тэдэ хэлсэнэд.

Үхибүүд мульһэн дээрэ ерэжэ наадаба. Тэдэнэр саһан һамга хэе гэлсэбэд ха. Петя хүбүүхэн даахысаа саһа мухарюулба. Миша саһа малтана. Света саһан һамганайнгаа тархида нюдэ, ама, хасар, шэхэ хэбэ. Иинһээр байтар саһан һамганиинь бэеэ хүсэжэ бүтэбэ.

— Гоё куклатай болоообди, —гэнэ Галя. Миша саһан һамгандаа хамуур барюулба.

Һүүлдэнь үхибүүд гэр гэртээ хариба.

Чимит-Ханда БАДМАЦЫРЕНОВА, 5-дахи «А» классай һурагша.

ҺАНААМГАЙ ҮБГЭН

Онтохон

Урдын урда сагта нэгэ үбгэн һуугаа һэн гэхэ. Тэрэ үбгэнэй ажаһуужа байха үедэ хоёр гүрэнэй хаашуул дайлалдаа һэн. Тиигээд нэгэниинь нүгөө гүрэнэйнгөө хаанине диилэбэ.

Диилэгшэнь диилдэгшынгөө алта мүнгэ абаха һанаатай байба. Тиигээд хаан тосхонуудта иимэ бэшэг эльгээбэ: «Эндэхи хаанай алта мүнгэ мэдэхэ хүн гурбан удэрэй үнгэрхэдэ, намда ерэжэ хэлэхэ...»

Мүнөөхи үбгэмнай гурбан удэр соо гүнзэгы гэгшын нүхэ малтаад, зорюута түлхюурээ абаад, хаанда ошобо.

— Алта мүнгээ хадагалһан газарыень мэдэхэб, минии хойноһоо ошогты! — гэжэ хэлэбэ. Хаан сэрэгээ дахуулаад, үбгэнэй хойноһоо дабхиба. Үбгэн мүнөөхи нүхэнэйнгөө амһарта ерээд:

— Энэ нүхэ руу ороходотнай, хайрсаг байха. Тэрэ хайрсаг нээгээд ороходотнай, нэгэ гэр байха. Тэрээн худар ороходотнай, алтан ханза байха. Тэрэ ханзые энэ түлхюурээр тайлахат!..

Хаан баярлаһандаа сэрэгээ бултыень дахуулаад, тэрэ нүхэ руу оробо. Тинхэдэнь үбгэн хадын хара шулуу асараад, нүхээ бүтүүлжэрхибэ. Тингэжэ һанаамгай үбгэн тэрэ хаанине сэрэгтэйнь дараһан юм гэхэ.

Витя ДУБШАНОВ, 5-дахи «А» классай һурагша.

Аман зохёолой абдараа

БЭҺЭЛИГЭЙ ДУУНЬАА

Заа морин сэсэгынь
Занагаараа гунхана
Залгаа зосоо һанагдагша
Эмгэн буурал эжымнай.
Элистээни дабаанда
Эмээлтэм яажа тэсэхэб,
Эжыгээ һанаад ябахадаа,
Эльгэн яажа тэнсэхэб.

(8-дахи «А» классай һурагша **В. БАЛДАНОВА** бэшэжэ абаба).

Оньһон үгэнүүд

Муу эрэ—архини хойноһоо,
Һайн эрэ—эрдэмэй хойноһоо.
Үһанай эхин—булаг,
Уладай эхин—арад.
Ажал хэһэн —
Аманда тоһон,
Ажалгүй һууһан —
Аягада хооһон.
Хабархан һураһан
эрдэм туһатай.
Хамтаараа олоһон
зөөри туһатай.

* * *

Түүхэйгээр эдиһэн
шоно үхэдэггүй,
Түргөөр ябаһан
улаа газардадаггүй.
Һайнһаа—һалбар,
Мууһаа—муу.

(Эдэ оньһон үгэнүүдэй нэгэдэхи бүлэгые 5-дахи «В» классай һурагша **Цырегма БАЗАРХАНОВА**, хоёрдохинень 9-дахи «Б» классай һурагша **Римма ЦЫДЕНОВА** гэгшэд бэшэжэ абаа).

ТААБАРИНУУД

Ташуурай шэнэн мориндо
Табин хүн һууба.
Табан сарай нэгэ үүдэтэй,
Жажалха аматай ааб,
Залгиха хоолойгүй.

Он жэлэй зулайда
Орожо ерэ манайда,
Удэр бүри нимгэрээ,
Үгы болоо тингэһээр.

Үреөһэн хултэй,
Үреөһэн нюдэтэй.

Машина шэнги мөөртэй,
Заряа шэнги хадхууртай,
Морин шэнги нюргатай.

Россин ороной шабганса,
арһа мяханайнгаа
забһарта аршаан хэжэ,
амитан эндо туһалба.

Үндэрэй ороёдо нютагтай,
Үбгэн тархай баабайтай,
Яһан яашал эжытэй,
Ябуу сагаан хүбүүтэй.

Ургахань уулада,
Оодорхонь талада,
Хосорхонь худагта.

Хоёрынь байжал байдэг,
Хоёрынь хэбтэнэл байдаг,
Нэгэнниинь ябажал ябадаг.

(7-дохи «В» классай һурагша **Эля НАМСАРАЕВА** түс таабаринуудые бэшэжэ абаа).

Тайлбаринуудынь: Тарваний хоолос, һабар бээлэй, хэйша, календарь, зүүн, өёдолой машина, самовар, хушын борбоосгой, хамхуул, гэрэй үүдэн.

Һажаһан хасууринуд...
П. ЯХНОВЕЦКИИН фотоэтюд.

„ЗҮРХЭНЭЙ ДУУНУУД“ ТАҺАЛДАНАГҮЙ

Хэжэнгын Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ дунда һургуулиин дэргэдэхи «Залуу зохёолшо» гэжэ буряад литературна кружок анха худэлжэ эхилһээр гушаад гаран жэлэй түүхэтэй болобо. Энэ кружок мүнөө хүрэтэр худэлһөөр байдаг. Кружогой гэшүүн боложо ороходоо, эхин түрүүндэ буряад уран зохёолшодой бэшэһэн олохон номуудые уншаһан, өөрөө шүлэгүүдые гү, али бишыхан рассказуудые бэшэжэ туршаһан байха ёһотой юм.

Кружогто гэшүүн боложо орогшод элдэб уран зохёолтой гүнзэгыгөөр танилсаха, уран гоёор уншажа шададаг болохо зорилго урдаа табидаг байна. Тиихэдээ уншаһан номойнгоо сюжет тухай хэлсэдэг, хамтаараа зүбшэдэг байна. Уран зохёолшын зохёолоо гоё һайхан гү, али ойлгосотой болгохын тула үгын шэмэг болодог ямар уран арганнуудые (метафора, эпитет, гипербола, зэргэсүүлгэ г. м.) яажа хэрэглэхэ тухай зүбшэдэг юм. Тэрээнһээ гадна, кружогой гэшүүд бэшэгэй дүрим шудалха, хэлээ хүгжөөхэ, баяжуулха талаараа горитойхон һургуули гарадаг. Жэшээнь, ахамад уран зохёолшо Хоца Намсараев Эхэ оромнай уужам ехэ орон юм гэһэн хэлэлгээ:

«Урда зүгтэмнай
Ургы сэсэгэй һалбаршоод байхада,
Хойто зүгтэмнай саһан ороод,
Санаар һолжоржо байдаг юм,—

гэжэ бэшэнэ. Энэ юрын һаналые шүлэгэй гуримтайгаар хэлэхэдэнь, уран гоё боложо, һурагшад һонирходог, гоёшоодог юм.

Энэ мэтээр илангаяа бага наһанай һурагшад буряад хэлэнэйнгээ баян, гоёые мэдэдэг, һонирходог, буряад хэлэндээ дурладаг, тиимээр хэлэдэг болохые эрмэлээдэг байха болоно бшуу.

Кружогойхид өөһэдынгөө бэшэһэн шүлэг гү, али бишыхан рассказуудые «Зүрхэнэй дуунууд» гэжэ ханын һониндо толилдог байха юм. Мүн «Хэжэнгын гол» гэдэг аймагай газетын хуудаһанда толилуулжа үзөөшэдшье бии.

Урда жэлнүүдтэ энэ кружогоймнай худэлмэридэ анханаймнай һурагшад, мүнөө уран зохёолшын уужам зам дээрэ гараһан нүхэд ерэжэ, дүү нүхэдтөө туһатай зүбшэл үгэдэг, бэшэһэн шүлэг ба рассказуудыень шалгадаг, заабарилдаг, шүүмжэлдэг байгаа. Энэнь тон һайшаалтай, саашадаашье үргэлжэлхэ бээ гэжэ найдагдана.

Кружогой худэлмэрние гуримшуулха, урагшань ябуулха хэрэгтэ нютагаймнай уран зохёолшо, мүнөө наһа баранхай Бато Базарович Базароной ехэхэн туһа хүргэһэниинь мүнөөшье мартагдадаггүй агша.

Мүнөө үедэ буряад хэлэнэй кружогто 15 һурагшад эдэбхитэйгээр хабаададаг. Илангаяа 5, 6, 7 классуудай һурагшадһаа олоороо ябадаг. Тэд тэдэмнай бэшэхэ, зохёохо талаараа һулахан бэлэдхэлтэй байбашье, саашадаа зориһондоо хүрэхэ бээ гээд найдахаар агша. Абаһаар хүсэ хүртэшэгүй юумэдэ аһажа, зүрхээ мүхөөнхаар, бага зэргын рассказ, номуудые, зураглалнуудые бэшэжэ, удха найруулгын талаар дүршэхэ, олон зохёол уншажа, үгэ хэлэлгээ баяжуулха гээшэ нэн түрүүшын зорилго гээшэ ааб даа.

«Миний хооһон абяануудые бү шэдэлэ,
мэргэн бодолоор түрэл хэлээ шэмэглэ», —гээд поэт Николай Дамдиновай бэшэһэн зүб даа.

Н. НАМСАРАЕВ.
РСФСР-эй һургуулини габьяата багша.

Минии бишыхан дүүнэртэ

ҮНДЭР АХАЙ АНДРЮША ХОЁР

Рассказ

Амралтын удэр байгаа һэн. Бата Андрюша хоёр Химнэ дээрэ коньжигаар халтиржа наадаад. Шэмэрүүн жабар үлеэнэ. Хасарнуудынь уяйдадашоо. Дэгэлэйнь заха, малгайнь сэн-бүн болошонхой.

— Бата,—гэбэ Андрюша.—Урилдая.

— Урилдая даа,—гэжэ Бата дуратайгаар зүбшөөбэ.—Хаана хүрэтэр?

— Энэ хүүргэнээ тэрүү тэрэ Улаан хабсагай хүрэтэр.

— Даншье холол даа.

— Зүрхэсэнэ гүш? Али хожомдошохоб гэжэ айшаба гүш?

— Һэ, ямаа һүрхэй юмши? Зүрхэсэнь—би, нимһаа түрүүлэхэнь—ши!,—гэжэ Бата сухалтайгаар хэлэбэ.—Зай, урилдая.

Хоёр хүбүүд эргэлэн зогсобод.

— Нэгэ, хоёр, гурба!..

Нэгэн дэрэ нигэжэ тоолоод, урагшаа нуга һүрэн гүйлдэшэбэ. Дэб дээрэ хоюулан адли ябана.

Зэлэйнгаа хахадта хүрэжэ ябатаа, Андрюша нэгэ бага хожомдожо ябаба. Бата хойноо харан, улам шадаба. «Мүнөө намай һүрхэйл хүсэхэш даа» гэжэ тэрэ урматайгаар шэбшэнэ.

«Хожомдохомни гээшэ гү? Үгы даа, яашье хожомдохогүйб» гэжэ Андрюша эридээр шидээд, хамаг хүсэеэ эрщэдэн, урагшаа шуумайба. Хоёр хүбүүд ана-мана урилданад.

Улаан хабсагай үлам дүтэ боложол байна.

Гэнтэ «дүн-дүн» гэһэн аблан хуйтэн агаарта хажараар сонсошобо. Хоёр хүбүүд зуг татан зогсоод, хабсагай тээшэ харааба. Абдарай эзэрэ томо шулуун доошоо мухарина. «Дэн-дан» гэн, доошоо уруудаха бүреэ эршээеэ абан, улам түргэдэбэ. Хэдэ мянган жэлдэ һуурилаа худэлөөгүй байһан шулуунуудые энэ дээрэһээ унаһан томо шулуун хэмхэ сохин доошолно. Томошье, жэжэшье шулуунууд баһал доошоо, тэрэ шулуунай хойноһоо шуумайшабад.

— Гэдэргээ!—гэжэ Бата сошормогоор хашхарба.

— Эрье дээрэ гаран,—гэбэ Андрюша.—Мульһэн сүмэрхэ.

Түрүүлжэ доошолһон томо шулуун шуулаатайгаар эшхэрэн, харгые хүндэлэн ошожо, Химныи мульһэн дээрэ «луч» гэжэ хүндөөр унашаба. Мульһэн ганташаба. Һуурилаань худэлгэһэндэнь сухалдаа гү, али энэ шулуунһаа хожомдоһондоо хоролхоо юм гү гэхээр—шулуунууд хойно хойноһоо унажал, Химныи мульһэн дээрэ обоержол байна. Мульһэн зуг бүри гантажал, доошоо намхалзажал байна. Тиинһээр хүндэ ашалгаа даангүй, мульһэн сүмэршэбэ. Уһан бурьялаад, мульһэн дээгүүр билтаран урдашаба.

Байһаар, юунэйшье болоогүй юумэдэл, хабсагайн хэмхэрэн унаагүй юумэдэл—тойроод аалин намдуу байдал тогтожо эхилнэ.

— Бата, харыш!—Андрюша харгы тээшэ гараараа зааба.

— Юу?

— Харгы хаагдашоол.

— Теэд ямаа юм? Зай, гэртээ харие даа.

— Үгы!—гэжэ Андрюша шидэнгээр харюусаба.—Энэ харгые сэбэрлэхэ ёһотойбди.

— Хошулханаа гү? Томо шулуунуудые диилэхэгүйбди.

— Дурагүй һаа, гэртээ хариие даа. Аба, эжын эрхэхэн,—гэбэ Андрюша.

«Аба, эжын эрхэхэн» гүүлэһэндээ Бата айхабтар сухалдажа:

— Гэртээ ерэхэдэшни, модон медаль дархалаад байхаб. Һайнаар худэлөө һаалш, зүүлгэхэб,—гэжэ найдуулба.

Андрюша харюусабагүй. Коньжигаа хуһөө мулталажа, дүтын бургалһанда үлгэба. Тингээд шулуунуудые харгы дээрэһээ зөөжэ эхилбэ. Диилэхэ шулуунуудаа тэбэреэд ла, Химныи эрье руу шидэнэ. Үргэжэ даагдахагүй шулуунуудые түлхин мухарюулна.

Тиинһээр Андрюшын диилэхэ шулуунууд дууһаба. Гурбан томо шулуун харгы дээрэ үлэбэ. Эндэ тэндэнь гаража байгаад, хамаг хүсөөрөө түлхинэ. Үгы даа, диилдэнэгүй..:

Андрюша яахашье мүрөө оложо ядана. Томо шулуунуудые тойрон алхална. Иншэ тишэ харааша лна. Энэ үедэ мэнэ ныхинэхэ аблан дуулдажа, модо ашаһан машина дуталжа ерээд зогсошобо. Машиныи кабина соонөө үндэр гэгшын хүн гаража ерэбэ. Харгы дээрэ хэбтэнэн юрэ хөөрөөн болошоно. Заримандаа толгой холбултошьегүй, зүгөөр бадагланхайнууд. Жэшээ болгон, 5-дахи «А» классай һурагшын «Үбэл ерэбэ» гэжэ шүлэгһөө нэгэ бадаг харуулая:

Хуйтэн үбэл ерэбэ,
Хүүгэд санаар наадана,
Хүнүүд хамараа баринхай,
Хайшаашьеб тишэ ошоно.

Эдэ мүрнүүд соо буруугаар хэлэгдэһэн нэгэшье бодол үгы. Зүгөөр иимэ зүб бодолнуудые бүри гоёор, нэгэл уншалгаар хүнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хадуугдашахаар хэлэхэ гэжэ автор оролдохо байгаал даа.

Бидэ энэ һурагшын шүлэг дээрэ тогтоходоо, онсо муу байһандань тиигэбэ бэшэбди. Шанараараа бүхы үхибүүдэй шүлэгүүд адлирхуу, нюдөөрөө хараһан юумэеэ зураглаһан түхэлтэй. Тэд тэдээн соонь поэзиин амисхал үгы байна бшуу. Жэшээнь, поэт Б. Абидуев «Үбалэй һүнинь утахаанда харажал сонхоороо хэбтэхэдээ» бэшэһэн шүлэг соогоо арбан табанай һара тухай нэгэшье үгэ хэлээгүй. Тэд бидэ шүлэгыень уншахадаа, нюдэндөө арбан табанай һарын дүрсые харадагбди. Юунда? Юундэб гэхэдэ, поэт һарые элирхэйлэн зураглаһан тон хэрэгтэй эпитет оложо шадаа. «Тарган шалхагар һара» гэжэ поэт бэшээ бшуу. Энэмнай ёһотой поэзиин амисхал мүн...

Арадай аман зохёолой зүйлнүүдые суглуулха гээшэ эхилэн бэшэжэ байгшадта хэлэшэгүй ехэ туһатай даа. Хэжэнгын дунда һургуулида тиимэшүүл яһала олон юм хаш. Тэрэ ехэл һайн даа.

Гэхэ зуура урда тээнь толилогдоогүй дуунуудые, онцһон үгэнүүдые, таабаринуудые олохо гэжэ оролдоһон хүн магтаалтай. Олон хүбүүд, басагадай манда эльгээһэн юумэнүүд урда тээнь хэблэлээр гараһан, олоной анхаралда хүртэһэн байхаяа һанадаг.

Тэрэ сааная поэдүүдэй зохёолнууд, шүлэгүүд арадай дунда дуун боложо дэлгэрхэдээ, аман зохёолой зүйл гэжэ харагдаха ёһогүй бшуу даа. Дондок Улзытуевай гү, али Даша Дамбаевай зохёоһон дуунуудые бэшэжэ абаад, редакцида эльгээхэ болоо һаа, тон эшхэбтэр байха. Тиимэ дуунуудые эльгээһэн хүнэй нэрые би дурдахагүйб, өөрөө ойлгожо, болохотой тобшолол хүүжэн даа.

Ябашье гуша гаран жэлэй түүхэтэй буряад литературна кружогой худэлмэридэ эдэбхитайгээр хабаадалсажа байһан хүбүүд, басагадта һуралсалдань ехэ амжалта хүсеед, туршалганууд һаатнай тоһон адхараг лэ гэжэ юрөөе!

Ц. ДОНДОГОЙ.

Үндэр ахай тамхяа носоохо зуураа:

— Бэрхэш даа!—гэбэ.—Хэн гэжэ нэрэтэйбши?

—Андрюша.

— Хэнэй?

— Шойбоной Содбын.

— Абышни таниха. Содбо бэрхэ хүбүүтэй боложо байгаа юм байна. Хэдыдэхи класста һуранаш?

— Дүрбдэхи,—гэжэ харюусаад, удаань:—Та машиниынгаа кабина соо баттана гээшэ гүт?—гэжэ асуужархиба.

Үндэр ахай шангаар, айхабтар шангаар энежэрхибэ. Удаан энеэбэ. Тингээд:

— Баттадаг даа, баттадаг,—гэбэ. Зай, бишни замаа хорооһууб. Абдаа мэндые хүргөөрэй. Бэрхэл хүбүүн байнаш даа, Андрюша.

Үндэр ахай машинадаа һуугаад, замаа үргэлжэлүүлбэ.

«Абадаа мэндые хүргөөрэй гээ. Теэд хэнбэ гэжэ мэндые хүргэхэ хүнбиб? Хамаагүй. Үндэр гэгшын ахай мэндые хүргэнэ гэжэ абадаа хэлэхэб» гэжэ шэбшэнэр. Андрюша гэр тээшээ алхалшаба...

С. ДОРЖИЕВ.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

БАРГАЖАН

Багша Ленинэй ойн баярай жилдэ—түсэбтэ табан жилэй hүүлшын жилдэ аймагай ажалшад шэнэ амжалта туйлаба. Хурамхаанай 3-дахи СМУ-гай худалмаришэд табан жилэй үйлэдбэрийн түсэб болзорhоонь урид дүүргэhэн байна. Тус барилгын организацийн коллектив табан жил соо 5 миллион 617 мянган түхэригай сэнтэй барилга хаха түсэбтай байбал, тэрэнээ 6 миллион 335 мянган түхэриг түсэбтэй хүргөө.

Энэ үе соо ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха комбинадай байшан, 1,5 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра, хонидой 4 байра, туталай, үхэриүүдэй 1-1 байра түсэбөө гадуур баригдаhан байна. В. Ивановой хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай, мүн аймсоведэй депутат Н. Ожуговагай бетонщигуудай бригаданууд коллектив соогоо бултанhаа hайнаар худалмэрилөө.

«Баргажанай үнэн» газетэ.

ХЯАГТА

«Пограничный» совхозой Хяагтын адагай hаалинин фермын худалмэрилэгшэд түсэбтэ табан жилэй hүүлшын жилдэ урагшатай hайнаар худалжа, ажахы соогоо эрхим дүнгүүдые туйлаа. Тус фермын коллектив 1970 ондо hү hааха түсэбөө октябрь hарын хуушаар дүүргээд, жил соо хамтадаа 4175 центнер hү абаха гэhэн социалис уялгаа ноябрийн түрүүшын үдэрнүүдтэ бэелүүлhэн юм.

Тэрэнэр жил соо үнеэн бүриhөө 1750 килограмм hү hааха уялгатай байбал, тэрэнээ 106 килограммаар үлүүлэн дүүргэhэн байна. Фермын эрхим hаалишад Халиса Аскарова, Соли Батоцыренова, Таисья Зайцева, Сазида Рахматулина гэгшэд даажа абаhан үнеэн бүриhөөнь 2000 гаран килограмм hү hааГаа.

Энэ фермын коллектив 1970 оной түсэбөө гадуур 685 центнер hү гүрэндөө тушааhан байна.

Хяагтын адагай фермынхид КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, мүнөө үдэр бүри бүхыдөө 11—12 центнер абана.

«Ленинэй туг» газетэ.

ЗЭДЭ

Аймагай колхоз болон совхозуудай худалмэрилэгшэд түсэбтэ табан жилэй даабарине амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Эндахи худоогэй ажалшад табан жилэй турша соо гүрэндэ миха худалдаха түсэбөө 102 процент, ноohо—103, ороohо тарыа—160, үндэгэ худалдаха түсэбөө 173 процент дүүргэhэн байна. Тиихэдэ адууhа малай тоо толгой нилээд олошороо.

Нинтын мал ажалhаа абтадаг продукци дээшэлүүлхэ, тэрэнние гүрэндэ худалдаха талаар Ленинэй орденто Борьёогой совхоз, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир», «Коммунизм» болон Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд hайн үрэ дүнгүүдтэй.

Торнин шубуунай фабрикын, Петропавловкын тоhоной заводой, ороohо тарыа тушаан абадаг пунктын, мүн лесхозой коллективүүд табан жилэйнгээ даабарине болзорhоонь урид дүүргэhэн байна.

Табан жилэй турша соо 36000 дүрбэлжэн метр гэр байра, 3528 hурагшын hууритай hургуулийн байшангууд, 2330 хүнэй hууритай клуб ба соёлой байшангууд, 32 наймаалагшын худалхэ магазинууд болон АТС ашаглалгада оруулагдаа.

«Зэдын үнэн» газетэ.

УЛААН-УДЭ

«Авангард» колхозой нэгэдэхи отделениин гишүүд 1970 онние hайн үрэ дүнгүүдтэйгээр үдэшэбэ. Отделениин механизаторнууд бүхы тарималангайгаа гектар бүриhөө дунда эзргээр 16 центнер, зарим участогуудай гектарhаа 25—27 центнер ороohо тарыа хурагаа. Эндэхи механизаторнууд В. И. Щербаков, Н. Л. Грудинин, А. С. Щербаков гэгшэдэй ороldосотой ажалые онсолон тэмдэглэмээр.

** Н. З. Грудининай хүтэлбэрилдэг hаалинин фермын коллектив 1970 ондо hү hааха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэ. Энэ фермынхид жил соо үнеэн бүриhөө 2040 килограмм hү абаха түсэбтэй байбал, үнэн дээрээ 2200 гаран килограмм hааhан байха юм. hаалишад А. И. Булдакова, Е. В. Екимова, А. Ф. Федорова жил соо үнеэн бүриhөө 2400—2500 килограмм hү hаажа, ажахы соогоо шалгараа.*

«Коммунизмын туяа» газетэ.

КАБАНСК

Табан жил соо аймагай промышленна предприятинууд продукци бүтэн гаргалгаа жил бүри дунда зэргээр 8,9 процент ехэ болгожо, ажалай бүтээсые 37,5 процент дээшэлүүлhэн байна. Ганса 1970 оной туршада 700 мянга гаран түхэригэй сэнтэй промышленна продукци түсэбөө гадуур худалдагдаба.

Аймагай худөө ажахын худалмэрилэгшэд үнгэрhэн жил соо гүрэндэ миха худалдаха түсэбөө 107,8 процент, hү—106,3, үндэгэ—108,4 процент дүүргэ. Табан жилэй туршада 6 миллион 160 мянган түхэригэй худөө ажахын продукци гүрэндэ худалдагдаhан байха юм.

«Байгалай галнууд» газетэ.

Эдэ баяр баясхаланта мэдээсэлнүүд газетэнүүдэй 1971 оной январийн 1-нэй номернуудhаа абтаба.

Үхибүүдэй хүхюун найр

Советүүдэй ороndо айлшалан ерэhэн Шэнэ жил бүхэн оорынгөө «шэг шарайе» тодорхойлhон гол шухала хэрэгүүдээр угаа баяр байдаг гэдэг. Үнгэрэн ошогшо—1970 он хадаа агуу рождиин түрэhөөр 100 жилэй ойе тэмдэглэhэн алдарта жил боложо түүхэдэ ороо. Харин мандан ерэhэн—1971 он—партийн XXIV съездые тэмдэглэhэн, өнөдөхи табан жилэй эхилhые соносхоhон жил боложо коммунизм байгуулгын түүхэдэ орохо байна бишуу.

Энэ түүхэтэ жилэй календарийн түрүүшын хэдэн хуудаhан мүнөө ирагдажа, В. И. Ленинэй алдарта жилээр урмашаhан совет арад солото ажалаа үргэлжэлүүлжэ эхилбэ. Гэбэшье эдир хүүгэдэй ёлкын галхануud ушөөл яларан толорhоор зандаа. Тэдэнэр баяр баясхалангай оршон байдалда Шэнэ жилые уттажа, үбэлэйнгөө амаралтые хүхюу эугаатайгаар үдэшэжэ үргэлжэлhөөр.

hаяхан городой Постышевой нэрэмжэтэ пионернүүдэй байшанда ошобобди. Үүдэ татажа, богоhо алхажа орохотой адли хүүгэдэй хүхюу эмсэлдээн, шог наадан шэхэндэ шэнхинэн дуулдаадхина. Улаан-Удэ хотын бүхы hүргуулинүүдэй эдэбхитэдэй ёлко үнгэргэгдэжэ байба. Эдэб гоё hайхан хубсаhа үмдэhэн багашуул ээрэмшээн дэбхэрэлдэжэ, эршэгыдэн собхороldожо нааданад. Адаглан хаража ябахада, үхибүүн бүхэнэй шарайда баярай ошон бадарна. Тингэншьегүй нахаб. Ямар гоё hайхан ёлко тойрон наадана гэдэшэб! Сасагтай монсогтой сагдуул hайхан ёлко гэдэгынь одоол энэ бэшэ гү?! Энэ Совет оромнай эдир халаандаа эсэгын ёhоор эихэрэн ингэжэ хандадаг байна даа гэhэн мэдэралдэ эзэлүүдгүй абтажа, омогерхон баясамаар ла!

Энэ байшангай хореографическа кружогые хүтэлбэрилэгшэ Светлана Степановна Серебряковатай уулзаhамнай, бидэнэрые айлшан мэтээр үгтажа, хоймор талада hуулгаба.

— Үхибүүд үбэлэйнгөө амаралтые тэсэ ядан хүлеэдэг ха юм даа. Зүбшье юм бэзг. Эдэ үдэрнүүдтэ шэмэтэйхэн ёлкоёо тойрожо, шэнхинэн дуулалдадаг, сэнгэн зугаалдаг шуу. Энэ жилэймнай Жабар-үбгэн гурбан зэргэшэ морёор бэшэ, харин замбуулинай онгосоор шуумайн ерэхэ байна. Жабар-үбгэнэй айлшалан ерэхые өөhэдөө харана бэзэт,—гээд С. С. Серебряковагай хөөрэhөөр байтар ёлко наадан эхилжэ, Жабар-үбгэнэй айлшалха саг ойртоо бэлэй.

...Ирагуу хүгжэм зэдэлжэ, репродукторай соносхохэ абаан залаар дүүрэн суурилатаба: «Шагнагты, шагнагты! Эдир ханинарни, алас холын аанhаа, арбан дабхар уулын саанаhаа Жабар-үбгэмнай замбуулин түбинн онгосодо hуужа, бидэнэртээ айлшалан ерэжэ ябана. Баяр баясхалантайгаар хүлеэн, угтан абая!»

Үхибүүд hэр-мэр гялдээдхинэ. Спутник-ракетын дүрсэтэй малгай үмдэhэн эдир багашуул хоёр хоёроороо жагсанхай, Жабар-үбгэнние дахуулан зал худар орожо ерэнэ. Тэдэнэр үнэ нугархай хатар наадаад, гаражa ошоnод. **(1-дэхи зураг).**

«Одо мүшэд» гэhэн оншотойхон гоё хатар тэдэнэрые hалгажэ, олоной анхарал татана. Огторгойн хатад—одо мүшэд орой дээрээ ошо бадараан, омог хатар гүйсэдхэнэ. Замбуулинай эзэн-космонавт гэнтэ бии боложо, та хушуута одо абажа, ёлкые гороолон хэды т рожо, жороолон ээрэмшээн хатарза.

Тэнда сугларагшадай нэрьемэ альга ташал доро космонавт табан хушуута одоёо Шэнэ ж да балаглэн барюулаад, гүйн гаража ош Шэнэ жил ёлкын дэргэдэ ерэжэ, хэды дохи нойнгоо hүүлээр гартаа бариhан табан хушу одоороо ёлкын шэмэгтэ hайхан одо мүш аhаажа, гоёолто нааданхайнуудые ялагас гүй **(2-дохи зураг).**

«Гоё наадан эхилээ,
Гороолон байжа хатарая!
Ёлкоёо тойрон барандаа
Ehолон байжа наадая!

гэhэн ирагуу дуун ханхинажа, бүгэдын зугаа захалба. Багашуулай башатай хүхюу на харахада сэдьхэлдэ сэнгүү гээшэнь. Бодоод х хэрэлдэхэ хуран хурэнэ. **(3-дахи зураг).**

— Баярлаhан хүнэй бархирмаар байна. Н наада харахада урматай. Жаргалта сагай хүн дэй жабхаланта наадан ходоодоо дэлбэран б лэ. Эб найрамдал эгүүридээ мандаг лэ,—г 1-дэхи класста hурадаг аша хүбүүгээ ёлк асарhан, hаншагаа сайhан пенсионерка Н. Юдина үнэнхэн зүрхэнhөө нюдээ аршасаг hуугаа hэн.

Үбэлэйнгөө амаралтые омог дорюунаар үнг гэжэ байhан городоймнай үхибүүд шэнэ жил эршэтэ хусэ нэмэжэ, эрхимээр hураха хүс эрмэлзэлтэйгээр саашанхи hуралсалаа эхи байха гэжэ этигэн найдаhаар гаража ош hэмди.

Б-Н. НАМДЫКОВ.
Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

РЕПЕРТУАРАА ШЭНЭЛБЭ

Кабанск тосхондо арадай театр нэгдэhэн юм. Тус театрай артистнар hалын үдэрнүүдтэ Л. Карасевой «Хүнэй луран» гэжэ нэгэ актгай зүжэг харуулхань. Театрай репертуар соо С. Алешинэй «Бүхы юумэн хүнүүдтэ үлэхэ», А. Софроновой «Гайхалтай доктор» гэхэ мэтэ зохёолнууд ороно.

Артистнар Т. И. Юганова, В. Н. Шадрина, үнинэй актер А. Корнев гэгшэд гол рольнуудта наадаха байна.

С. БУБЕЕВА.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • ХИЛЫН ГААНАhАА • РАДИО

Дэлхэйн журналистнуудай суглаан

ГАВАНА. (ТАСС). Журналистнуудай бүхэдэлхэйн эмхинин (МОЖ) VII конгресс Гаванада нээгдэбэ. Дэлхэйн бүхы түбинүүдhээ ерэhэн 300-аад делегадууд болон адаглагшад тэрэ конгресстэ хабаадалсажа байнад.

Жэламжалтатайгаар аүүрэбэ

БРАТИСЛАВА. (ТАСС). Словакийн шахтёрнууд, металлургнууд 1970 оной түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Түсэблэгдэhэндэ орбол 340 мянга шахуу тонно сохэор—5100 мянга гаран тонно түлишэ малтагдаhан байна.

Зүүн Словакийн металлургическа комбинадай коллектив 1971 оной түрүүшын хөёр үдэртэ 15 мянга гаран тонно булад бэ шэрэм хайлуулба, 10 мянган тонно халуун бэ хүйтэн прокат гаргаба.

Республикын предприятинуудта шэнэ жилэй түсэб үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

Испанида арестнүүд хэгдэнэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Испанидахи хүдэлмэришэдэй комиссинуудай (нюуса демократическа профсоюзууд) эдэбхитэдые, түрүү үзэлтэй ажал ябуулагшадые арестовалга үргэлжэлhөөр гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ. Ла-Крунья, Эль-Ферол гэжэ городуудта hүүлэй үедэ хэдэн олон хүдэлмэришэд-эдэбхитэдые полиции арестовалба гэhэн мэдээсэл Галисиhаа абтаба.

Арестовалhан хүнүүдээ полициинхид хайра гамгүйгөөр тамадна гээд «Юманите» бэшэбэ.

Юумэнэй үнэ сэн хүндэрнэ

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). 1970 ондо Баруун Берлинэй хүн зон эд бараанай, байрын, эмнэлгын, транспортын айхабтар ехэ гаргашада оробо. Эдэ хоолой продуктнуудай, түрүүшын хэрэглэлэй эд бараанай үнэ сэн, гэр байрын түлөөhэ, коммунальна элдэб тарифнууд hараhаа hарада дээшэлжэ байба. 1970 оной декабрьда хилээмэнэй, маргаринай үнэ сэн 10 процентээр дээшэлээhэн. Тэрээнэй хажуугаар зарим сортын загаhанай үнэ сэн 13.3 процентээр нэмэhэн байба. Гэр байрын арендна түлбэри 1969 оной хидо орбол 12,6 процентээр хүндэрбэ.

Шэнэ жилдэ ажаhуудал бүриншье барэхэшээлтэй болохо гээд Баруун Берлинэй хэблэл hанаагаа зөбөөнгөөр бэшэнэ. Хэдэн нилын медикамент шэнэ жилэй түрүүшын үдэрhөө эхилэн үнатэй болобо.

Нилын үнэ сэн дээшэлхээр хүлеэгдэнэ. Түмэр замай бэ почтын тарифнууд дээшэлүүлэгдэхэ гэжэ хараалагдана.

Габшагай түргэн хүгжэнэ

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй промышленностийн гол hалбаринууд габшагай түргэнөөр хүгжажэ байнхай.

Металлургическа промышленностийн предприятинууд социалис экономико бэхижүүлгэдэ ехэхэн хубитама оруулна. Эдэ предприятинууд продукци гаргалгаар 1970 оной түсэбые 5,8 процентээр үлүүлэн дүүргэбэ. Энергетикын, шулуу нүүрhэнэй промышленностийн министерствын предприятинууд үнгэрэгшэ жилэйнгээ даалгабарине 3,7 процентээр үлүүлэн дүүргэбэ. Нэгэдэхи кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлдэ ДРВ-гэй промышленностийн гол hалбаринуудта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ.

ДРВ-гэй худөө ажахый кооперативуудые амжалтатай ажалаараа шэнэ жилые уттаба. Тарилгын талмайн 75 процентнь декабрийн hүүл багта хахалагдаhан, рисэй рассада, үтэгжүүлгэ балэдхэхэ түсэб дүүргэгдэhэн байгаа. Мүнөө жилэй полевой кампани нёдондо жилэйхидэ орбол hураггүй түргэнөөр ябана гэжэ «Нян Зан» газетэ бэшэбэ.

Венгриин шахтёрнуудай амжалтануud

БУДАПЕШТ. (ТАСС). «Мечеки» гэжэ Венгриин нүүрhэнэй трестын шахтёрнууд нүүрhэ малталгаар жилэйнгээ түсэбые 117 мянган тоннoор үлүүлэн дүүргэбэ. ВСРП-гэй X съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй ашаар энэ hайн үрэ дүн түйлагдаба.

Энэ трестын ажалай коллективүүд үнгэрэгшэ жилэйнгээ эршые хойшодоошье тэрэ хэбээрнь байлгаха гэжэ шиидэбэ.

Гутамшаг шиидхэбэри

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Иллинойс штадай Баруун-хойто университедэй засагаархид дайн сэрэгтэ эсэргүү студентнүүдэй худалөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан 30 hурагшадые студентнүүдэй хамтын байраhаа гаргаха захиралта үгэбэ. Америкын университедүүдтэхи «бүрүү үзэлтэние» хашаха хабшахаар США-да дэлгэрhэн кампаниин үнөө нэгэ үзэгдал гэжэ тэрэ гутамшаг шиидхэбэринь сэгнэгдэhэн байна.

Камбоджодо американ сэрэгүүдэй доболон ороhые, Кентын университедэй студентнүүдэй митингдэ халадагшадые бууданые бүрүүшаалгын забастовкые тэдэ студентканүүд үнгэрэгшэ жилэй май hара сөө толгойлhон байгаа.

Венгриин шахтёрнуудай амжалтануud

БУДАПЕШТ. (ТАСС). «Мечеки» гэжэ Венгриин нүүрhэнэй трестын шахтёрнууд нүүрhэ малталгаар жилэйнгээ түсэбые 117 мянган тоннoор үлүүлэн дүүргэбэ. ВСРП-гэй X съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй ашаар энэ hайн үрэ дүн түйлагдаба.

Энэ трестын ажалай коллективүүд үнгэрэгшэ жилэйнгээ эршые хойшодоошье тэрэ хэбээрнь байлгаха гэжэ шиидэбэ.

Гутамшаг шиидхэбэри

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Иллинойс штадай Баруун-хойто университедэй засагаархид дайн сэрэгтэ эсэргүү студентнүүдэй худалөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан 30 hурагшадые студентнүүдэй хамтын байраhаа гаргаха захиралта үгэбэ. Америкын университедүүдтэхи «бүрүү үзэлтэние» хашаха хабшахаар США-да дэлгэрhэн кампаниин үнөө нэгэ үзэгдал гэжэ тэрэ гутамшаг шиидхэбэринь сэгнэгдэhэн байна.

Камбоджодо американ сэрэгүүдэй доболон ороhые, Кентын университедэй студентнүүдэй митингдэ халадагшадые бууданые бүрүүшаалгын забастовкые тэдэ студентканүүд үнгэрэгшэ жилэй май hара сөө толгойлhон байгаа.

1970 ОНОЙ ЭЛИТЭ ЕХЭ ХЭРЭГҮҮД

ПРАГА. (ТАСС). СССР ЧССР хөёрэй хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон, бэе бэедээ туhалалсалга тухай договорто гар табилга Чехословакийн гадаадын политикын 1970 оной эгээн лэ ехэ амжалта байба. Тэрэ договор Чехословаки болон тэрэнэй гол союзнигай хоорондохи аха дүүгэй харилсаа бэхижүүлhэн, Чехословакийн социалис ёhоор энхэ тайбаналр хүгжэхэ хүсэд дүүрэн найдамжа бии болгоhон байна гэжэ ЧССР-эй гадаадын политика тухай статья доторoо «Руде право» газетэ мүнөөдэр бэшэбэ. ЧССР Советскэ Союз хөёрэй ангийн социалис барисаан хөёр ороной ажалшадай эгээн лэ нангин хүсэлдэ, тэрэшэлэн хани барисаата социалис бүлын зорилгонуудта бүри ехээр таарадана.

ЧССР-эй улаасхоорондын нэрэ хүндые бэхижүүлхын тула социалис оронууд ехэ юумэ хэнэ, Чехословаки болбол улаасхоорондын оршондо социалис оронуудтай нягта барисаатайгаар ажалаа ябуулдаг гээд газетэ тэмдэглэhэн байна.

Социалис түрэн бүхэн гадаадынгаа политикада социалис интернационализмын гол ёhонуудые эрид сахэ сахиха, социалис хани барисаата бүлые бэхижүүлхэ ёhотой гээд «Руде право» тэмдэглэбэ.

Испанида арестнүүд хэгдэнэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Испанидахи хүдэлмэришэдэй комиссинуудай (нюуса демократическа профсоюзууд) эдэбхитэдые, түрүү үзэлтэй ажал ябуулагшадые арестовалга үргэлжэлhөөр гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ. Ла-Крунья, Эль-Ферол гэжэ городуудта hүүлэй үедэ хэдэн олон хүдэлмэришэд-эдэбхитэдые полиции арестовалба гэhэн мэдээсэл Галисиhаа абтаба.

Арестовалhан хүнүүдээ полициинхид хайра гамгүйгөөр тамадна гээд «Юманите» бэшэбэ.

Юумэнэй үнэ сэн хүндэрнэ

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). 1970 ондо Баруун Берлинэй хүн зон эд бараанай, байрын, эмнэлгын, транспортын айхабтар ехэ гаргашада оробо. Эдэ хоолой продуктнуудай, түрүүшын хэрэглэлэй эд бараанай үнэ сэн, гэр байрын түлөөhэ, коммунальна элдэб тарифнууд hараhаа hарада дээшэлжэ байба. 1970 оной декабрьда хилээмэнэй, маргаринай үнэ сэн 10 процентээр дээшэлээhэн. Тэрээнэй хажуугаар зарим сортын загаhанай үнэ сэн 13.3 процентээр нэмэhэн байба. Гэр байрын арендна түлбэри 1969 оной хидо орбол 12,6 процентээр хүндэрбэ.

Шэнэ жилдэ ажаhуудал бүриншье барэхэшээлтэй болохо гээд Баруун Берлинэй хэблэл hанаагаа зөбөөнгөөр бэшэнэ. Хэдэн нилын медикамент шэнэ жилэй түрүүшын үдэрhөө эхилэн үнатэй болобо.

Нилын үнэ сэн дээшэлхээр хүлеэгдэнэ. Түмэр замай бэ почтын тарифнууд дээшэлүүлэгдэхэ гэжэ хараалагдана.

Нефтепроводой шэнэ участок

ПРАГА. (ТАСС). Пардубице городой нефть болбосоруулдаг завод 32 километрэй шэнэ нефтепроводоор советскэ нефть түрүүшынхээ абаба. Тус заводой уттажа абалгын станцие энэ нефтепровод «Дружба» гэжэ улаасхоорондын магистральна нефтепроводтой холбоhон байна.

Энэнэй урда тэр нефть нишэ шэрэхын тулада жил бүри 210 состав хэрэгтэй болодог hэн. Тэд состав бүхэндэ 60 томо цистернэ холбогдодог байба.

Энэ жил соо түрүүшынхээ

БРАТИСЛАВА. (ТАСС). Чиернанад-Тиссой гэжэ хилэ шадарай түмэр замай станцида энэ жил соо түрүүшын товарна поезд СССР-hээ ерэбэ. Чехословакийн экономикодо хэрэгтэй түмэрэй руда, модо болон бусад ашаа тээжэ асарба.

Советскэ Союзда хэрэгтэй эд раа ашаhан Чехословакийн түрүүшын поезд баhал тэрэ үдэр хүн дэзгүүр гараба. Шэнэ газопровод баригдажа байhан Сибирьтэ 40 м гон металлическа соргонуудые т поезд абаашаха юм.

ЯПОНОЙ ГЕНЕРАЛНУУДАЙ ТҮСЭБ

ТОКИО. (ТАСС). Япон дайн сэрэг хэхэ ёhогүй гэжэ энэ ороной конституци дотор башаэтэйшье hаань, Японой засаг баригшад эзбсэгтэ хүсэнүүдээ улам олон, хүсэтэй болгохо зам дээрэ оробо. «Нихон Кэйдзай» гэжэ газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, 1972—1976 онуудтахи сэрэгэй дүрбэдэхи программа бэелүүлхэ талаар тодорхой хэмжэнүудые Японой национальна обороныи управлени ойрын сагта зохёожэ эхилхэнь. Ойрын 10 жил соо «ороной обороныи» холын хараата түсэб гэhэн документ сэрэгэй и зургаан тэрэнэйнгээ хажуугаар хёолсожо байха юм. Япон сэрэг буудалгын хүсэ шадалые хамаг түрүүн шангадхаха гэжэ тэдэ сэбүүд соо хараалагдана.

Сэрэгэй эрдэм-шинжэлгын худ мэри ябуулха гаргашанууд, тэрэнлэн буу зэбсэг түхеэрхэ гаргаш нууд ерэхэ 10 жил соо горитойг дээшэлхэ гээд «Майнити» гэжэ г зетэ бэшэнэ. Шэнэ программ ёhоор гансал эдэ зорилгонуу 2.500 миллиард иен hомолгодоно.

Хорото зорилготой аяншалга

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай обороныи министр Мелвин Лэйрд шалгалта хэхэеэ Урда Вьетнам, Тайланд нинидэжэ ошобо. Пентагоной түлөөлэгшын соносхоhоной ёhоор, штабуудай начальнигуудай комитедэй түрүүлэгшэ адмирал Томас Мурер, обороныи министрэй туhалагшад Уоррен Наттер ба Дэниел Хенкин гэгшэд Лэйрдые үдэшэн ошолсобо.

Урда Вьетнамдахи байдалые тэндань ошожо харааd, сэгнэхын, «вьетнамизаци» гэдэг политикаа улам шангаар бэелүүлхын тула Лэйрд Урда Вьетнам ошобо гэжэ хуулита ёhоор мэдээсэгдэhэн байна.

Обороныи министр зууранцаа Париж хүроед, Вьетнам тушаа хөөрэлдөө хэжэ байhан американ делегацийн гэшүүдтэй уулзажа хөөрэлдэхэ hанаатай. Вьетнамдахи арсалаа тулалдаае амгалан ёhоор шинжэхэхэ США-гай хүсэжэ байhан хэ бэртэйгээр американ пропаганд тэрэгээрээ харуулха гэжэ ороldоно. Гэбэшье Вьетнамдахи дайн с рэгэй тулалдаае амгалан ёhоор шиидхэхэ гэhэн зорилго тэрэ ам шалгын урда табигданагүй, хар ээрхэг түримхэй дайн сэрэгые ц гэлжэлүүлхэ гэhэн хороо зорил табигдана.

Урда Вьетнам ба Тайланд Лэйрдын ошолые Зүүн Урда Азидахи дайгаа США-гай бүри хүсэтэй болгохо гэhэн ороldолгонь мүн гээд хэ хэдэн шинжэлэгшэд сэгнэhэн байн Улам hүүжэржэ байгаа ээрхэг г римхэй дайнда бүри ехээр хабаалд сахьиень өөhэдынгөө «союзнигуудыг Лэйрд дахин баалаха юм гэжэ т дэнэр тэмдэглэбэ.

ШЭНЭ КОНГОДО—ШЭНЭ hУРГУУЛИ

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Конгын Арадай Республикын hургуулийн hурагшадай тоо энэ ороной бэеэ даагаад оршожо байгаа арбан жилэй турша соо хоёр дахинhаа үлүүгээр олошорбо.

hургуулийн наhанай үхибүүдэй 95 процентнь мүнөө үедэ hуралсадаг. Национальна бюджедэйнгээ 23 процентьень гэгээрэлэй хэрэгсэлдэ энэ республика гаргашалдаг юм.

Тэрээнэйнгээ хажуугаар арадай гэгээрэлэй хэрэг дамаа салшадань hайжаруулха хэмжээнүүд абтана. Г гээралэй асуудалнуудаар туслах коллокиум Браззавильда hая болобо. «Шэнэ Конгодо—шэнэ hургуули» гэhэн урда лозунг доро үнгэрhэн энэ коллокиумда хабаалдагш «научна социализмын үзэл сурталаар» hурагшадые хүмүүжүүлхэ Эхэ ороndоо, үүсхэн зохёохы ажалда дуратайгаар залуушуулые hургуулиха бодото арахай hургуули байгуулиха гэжэ нэгэн hаналаар тогтообо.

РУМЫНИЙН ХҮН ЗОНОЙ ТОО

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Румынид мүнөө үедэ 20,4 миллион хүн зон тоологдоно гэжэ Аджерпресс агентство мэдээсэнэ. hүүлэй табан жил соо тэндэхи хүн зон жилэй 1,3 процентээр олошоржо байба.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

НЭГЭДЭХИ ХУУДАhАНДА: «Худөөгэй ажалшадай шэнэ түсэбүүд» гэhэн түрүү бэшэг. «КПСС-эй съездые угтуулан» гэжэ гаршаг доро мэдээсэлнүүд.

ХОЁРДОХИ ХУУДАhАНДА: «Хүн бүхэндэ hайнаар ойлгуулха» гэжэ С. Ангаповай статья. Партийна хроника. Түрэл орон доторнай.

ГУРБАДАХИ ХУУДАhАНДА: Наука, техникын шэнэ туйлалтануud тухай материал. Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАhАНДА: «Спортын hонин» гэhэн нинтэ гаршаг доро информацинууд.

Юрэ бусын ушар

БУХА ЕХЭ ТУЛАЛДААН

Хэдэн жилэй саада тээ ийм нэгэ ушар тохёолдоо hэн.

Зунай аяма халуун үдэр. Бидэ дархашуул, арбаад хүн хотоной урда захын малай байра зайажа байгаабди. Тэрэ үдэр наранайшье шараха гээшэнь аргагүй. Бидэ үдынгөө хоол бараад, hүүдэртэ тамхилжа hуубабди. Тэрэ байрын нүгөө талдань умсын хонидтой совхозой хусануud нишлэнхэй, хургашоод байгаа бэлэй.

Энэ тэрэ юумэ хөөрэлдэжэ байтарнай зүүн хойноhоо зайран буха бүрхирhөөр, зохоdоhоор малай байра тээшэ ерэбэ. Хургаад байhан хонидто туласа дүтэлhэн буха урда хүлөөрөө газар маажан бүрхирнэ, зантагар тархяа hэжэрнэ. Тиигэжэ нэгэ хэды минута байhанайнгаа удаа хургаад байhан хонидой хажууда ошоод, эбэрээрээ ойлгожо оробо. Хонидшье тархяа доошонь хэhэн зандаа ишиз тишиз бүрсыгэ гүйлдэбэ. Бидэшье аhиндаа хашха хуугай табилдабабди. Буха тонилхо юумэ бэшэ, өөрынхеэрээл ашалжа байна. Хонидой зайлаад лэ байхадань, хойноhоонь ошоод лэ эгэрнэ. Нигэжэ бүхын улам нэгэрхэдэнь, нэгэ томохон бэгэй хиса «ши юрэдөө юун аад, мин байhан маанадые дайраба, эгэрбэ гээшэбши» гэhэн шэнгээр хонидой дундаhаа гаража ерээд, даб гэхэ мүртөө бүхын халза малаан бухада матамал эбэрээрээ нэгэ удаа түлгажархибал даа.

— Зай, нүхэд, эндэмнай буха ехэ тулалдаан болохонь, ха,—гэжэ байгаад, маанадтай худалдэг Гарма хүхюутэй зүгэлтайгаан ямар нэгэ барилдаа, бокс хаража байhан юумэдэл, баярлаба.

«Адис» хүртэhэн буха залд гэhэндэ нэгэ зохоdоод, тулалдаанда бэгэ эзлээд, гагаа эреэнээр хараад, хүлөөд байшаба.

Энэхэн hамбаандань хуса «зайни ходоороо» гүшаад метр сухаржа ерээд, гэртэhээ мултарhон годлидол урасшга шуумайшаба. Бухашье «эндэ байнаб» гэhэндэл тодошонхой. Хуса бухада хөёрмэн метр хүрөөгүй ябатараа хойто хоёр хүлөөрөө ушөө шангаар тэртэдэжэ ерээд аhан шадалаараа бухын духада хүс байса бууламжархиба.

Энэ тулалдаан дахин давтагдабагүй. Хуса хажуу тээшээ мултарашалай, буха хэдэн секундын туршада мэдэрэлээ алдаад, тэмтэржэ байтараа, тархяа нэрэ hурагүй нэмэрhээр зүүн сол руу гэнхэлжэрхибэ. Хуса баатар нэгэ хэды сөо михаржа бодоод, хургаhан хонид рүүгаа шургашоо hэн.

Ц. ОЧИРОВ.
Бэшүүр. Бодонгуud.